

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2010

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2010

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2011

REALIZACJA
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Spis treści

WSTĘP

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2010 r.

1. Najważniejsze informacje o IJHARS	12
2. Zadania IJHARS	13
3. Podstawowe dane liczbowe	17
4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań	21
4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym	
– Kontrole planowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
– Kontrole doraźne jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
– Wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym	
4.2. Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą	
4.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
– Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym	
– Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS	
– Kontrola ex-post	
– Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego	
– Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej	
– Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy	
– Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny	
– Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku <i>Poznaj Dobrą Żywność</i>	
4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS	
– Nadzór nad rynkiem wina	
– Nadzór nad rynkiem chmielu	
– Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP	
– Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego	
– Nadzór nad rynkiem nawozów	
4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy	
– Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
– Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa	
– Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom	
5. Współpraca z instytucjami	52
5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi	
– Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	
– 27 sesja Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy	
– Warsztaty na temat Kodeksu Żywnościowego	

- Nominacja Polski na Koordynatora FAO/WHO dla Europy
  - Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ
  - Współpraca z organami Unii Europejskiej
  - Przygotowanie do objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE
  - Seminarium na temat przygotowań do polskiej Prezydencji w Radzie UE
- 5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
  - Ministerstwo Finansów
  - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa
  - Agencja Rynku Rolnego
  - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
  - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
  - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
  - Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa
  - Polski Komitet Normalizacyjny
  - Polskie Centrum Akredytacji
  - Inne instytucje

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2010 r.

1. Organizacja IJHARS	60
- Struktura organizacyjna	
- Baza laboratoryjna	
- Kontrola graniczna	
2. Budżet IJHARS	63
3. Pracownicy IJHARS	65
- Zatrudnienie	
- Rozwój zawodowy pracowników	
4. Pozostała działalność IJHARS	67
5. Zarządzanie jakością	68
6. Działalność informacyjna	69
- Strona internetowa IJHARS	
- Współpraca z mediami	
- Biuletyn <i>Wiedza i Jakość</i>	
7. Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad realizacją zadań Inspekcji	71
- Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	
- Rozpatrywanie skarg	

- Kontrola wewnętrzna
- Audyt wewnętrzny

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2011 r.

- Realizacja zadań kontrolnych wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli na 2011 r. 78
- Ochrona produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi. 79
- Intensyfikacja działań w zakresie systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych 79
- Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym. 80
- Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post 80

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

- Kontrole planowe. 84
- Kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS 87
- Kontrole doraźne WIJHARS 88

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z realizacji zadań ustawowych, wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2010 r.

Zadania ustawowe IJHARS, jednostki funkcjonującej od ośmiu lat w strukturach kontroli żywności, obejmują przeprowadzanie urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na terenie kraju oraz w obrocie z zagranicą, jak również działania określone w innych przepisach, w tym w znacznym stopniu związane z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej. Kontrole urzędowe, którym podlegają wszystkie artykuły rolno-spożywcze, mają z jednej strony zapobiegać wprowadzaniu do obrotu produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, ale również wpływać na bezpieczeństwo ekonomiczne przedsiębiorców przestrzegających prawa, a konsumentom umożliwić wybór dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego wyrobu.

Rok 2010 charakteryzował się znaczną intensyfikacją kontroli, zarówno w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą, jak i czynności kontrolnych wykonywanych w ramach mechanizmów WPR, umożliwiających polskim przedsiębiorcom i producentom korzystanie z dotacji Unii Europejskiej. Znaczący wzrost dotyczył również czynności kontrolnych dokonywanych na wniosek przedsiębiorcy, umożliwiających uzyskanie świadectwa potwierdzającego jakość handlową artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych głównie na eksport ale również, w coraz większym stopniu, na potrzeby rynku krajowego.

Ważnym aspektem wszystkich kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzonych w 2010 r. było sprawdzenie prawidłowości oznakowania środków spożywczych, i to zarówno ze względu na utrzymujący się dość wysoki wskaźnik nieprawidłowości w tym zakresie, jak i znaczenie informacji zamieszczanych na opakowaniach, dla bezpieczeństwa każdego konsumenta. W trakcie kontroli znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych zwracano szczególną uwagę na fakt, czy oznakowanie nie sugeruje w sposób nieprawidłowy, że zostały one wyprodukowane metodami ekologicznymi lub posiadają chronione nazwy pochodzenia. Ochrona żywności wyprodukowanej metodami ekologicznymi oraz produktów regionalnych i tradycyjnych jest szczególnie ważna z uwagi na stale zwiększającą się liczbę jej producentów i znaczący wzrost zainteresowania konsumentów takimi artykułami.

Na skuteczność ochrony żywności ekologicznej wpłynęła także nowelizacja ustawy o rolnictwie ekologicznym (czerwiec 2009 r.), która zwiększyła uprawnienia Głównego Inspektora w zakresie nadzoru sprawowanego nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi i zaostriżyła kryteria wymagań kompetencyjnych dla inspektorów kontrolujących gospodarstwa ekologiczne. Pierwsze egzaminy dla osób ubiegających się o status inspektora rolnictwa ekologicznego zorganizowane zostały przez GIJHARS w II połowie 2010 r.

Miniony rok, to również uczestnictwo IJHARS w realizacji prac związanych z jakością i bezpieczeństwem żywności na forum międzynarodowym. Wymienić tu należy udział w organizacji 27 Sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO), która odbyła się w październiku 2010 r. pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Przygotowaniem do 27 Sesji CCEURO były warsztaty skierowane do wszystkich państw regionu szeroko rozumianej Europy należących do KKŻ FAO/WHO, w szczególności do krajów rozwijających się, mniej zaangażowanych w prace na forum Komisji. W warsztatach wzięło udział 50 osób z 27 państw i organizacji międzynarodowych.

Ważnymi tematami diskutowanymi na 27 Sesji CCEURO było między innymi funkcjonowanie krajowych systemów urzędowej kontroli żywności, udział konsumentów w tworzeniu norm dotyczących żywności, a także zagadnienia dotyczące stosowania norm prywatnych. Istotnym wydarzeniem obrad była ponowna nominacja Polski na koordynatora FAO/WHO dla Europy na lata 2011–2013.

Analizując wydarzenia minionego roku, nie można pominąć zaangażowania GIJHARS w realizację prac związanych z przygotowaniem do objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. W 2010 r. GIJHARS w ramach swoich kompetencji, do których należy koordynacja współpracy z KKŻ FAO/WHO, prowadził przygotowania do przewodniczenia spotkaniom Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codeks Alimentarius* podczas polskiej Prezydencji.

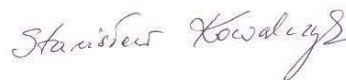
Rola IJHARS to nie tylko realizacja zadań związanych z urzędową kontrolą ale również prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego jak i konsumentów. Na uwagę zasługuje kontynuacja spotkań z przedstawicielami mediów, organizowana w formie warsztatów od 2009 r. Na 3 warsztatach zorganizowanych w 2010 r. omówiono między innymi tematy dotyczące znakowania żywności, produktów tradycyjnych i regionalnych oraz podstaw prawnych przeprowadzania kontroli przez IJHARS.

Szeroki zakres ustawowych kompetencji i różnorodność zadań realizowanych przez IJHARS wymaga zaangażowania i ciągłego pogłębiania wiedzy przez pracowników oraz bieżącego dostosowywania procedur urzędowej kontroli jakości handlowej do zmieniających się przepisów. Ważnym aspektem mającym wpływ na skuteczność kontroli jest stałe wzmacnianie potencjału analitycznego i pozyskiwanie coraz większej liczby akredytowanych metodyk badawczych przez laboratoria IJHARS. Zaznaczyć należy, że mimo utrzymanego poziomu zatrudnienia oraz zmniejszenia środków budżetowych, zadania nałożone na IJHARS w 2010 r. zostały w pełni zrealizowane.

Wysoka jakość i skuteczność kontroli IJHARS to również wynik współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami działającymi w obszarze urzędowej kontroli. Współpraca z krajowymi jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności umożliwia wymianę doświadczeń i bieżących informacji, co pozwala elastycznie i szybko reagować u źródeł powstania problemu oraz skuteczniej eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości.

Oceniając działalność IJHARS na przestrzeni 8 lat, w tym realizację zadań w 2010 r., z satysfakcją mogę stwierdzić, że osiągnięte wyniki świadczą o wyborze właściwego kierunku rozwoju Inspekcji, w oparciu o standardy kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, racjonalizację działania, modernizację laboratoriów oraz funkcjonowanie systemu zarządzania jakością. Osiągniętym wynikiem towarzyszy świadomość dalszej, wyężonej pracy, mającej na celu utrzymanie osiągniętej pozycji i roli IJHARS, jako urzędu administracji publicznej.

Przekazując *Sprawozdanie*, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji – Pracownikom, Współpracownikom oraz Przyjaciołom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2010 ROKU

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, 16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 8 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2010 r. – wyniosło 658 osób, w tym 486 pracowników (tj. 73,9%) uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych.

Budżet IJHARS w 2010 r. wyniósł ogółem 43.816,8 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzonych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN EN ISO 9001:2009 *Systemy zarządzania jakością. Wymagania*. – której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ nadzór nad rynkiem owoców i warzyw² obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli świeżych owoców i warzyw,
- ▶ nadzór nad rynkiem wina³ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w produkcji i obrocie międzynarodowym, poświadczanie dokumentów VI1 oraz VI2 – w przypadku importu win z krajów trzecich, wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRIRW; sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi, tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina oraz kontrolę wycyfrowania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina gronowego uzyskanego z winogron pochodzących z upraw własnych,

- ▶ kontrola jakości oliwy z oliwek⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej oliwy oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRIRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,
- ▶ nadzór nad jakością mięsa drobiowego⁵ obejmują kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowania mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ certyfikacja chmielu i produktów chmielowych⁶ obejmuje kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu, znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych, wydanie certyfikatu na chmiel lub produkt chmielowy, prowadzenie ewidencji umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu; realizacja tego zadania zobowiązuje IJHARS do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji przede wszystkim w zakresie: ośrodków certyfikacji chmielu, powierzchni upraw chmielu, liczby plantatorów chmielu, ilości chmielu objętego umowami i dostarczonego, średnich cen chmielu i średnich kosztów przygotowania, składowania i sprzedaży, a także zawartości alfa-kwasów i stosowanej metody kontroli wilgotności względnej chmielu,

¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.),

² ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynku lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2008 r., Nr 11, poz. 70 z późn. zm.),

³ ustawa z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2004 r., Nr 34, poz. 29 z późn. zm.) oraz przepisy UE,

⁴ rozporządzenie Komisji nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyłoczyn oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analiz (Dz. U. L 248 z 5.9.1991 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str.1),

⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ... oraz rozporządzenie Komisji nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157, z 17.06.2008 r. str.46), wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych...,

⁶ ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu..., w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. L 355 z 15.12.2006 r. późn. zm.),

- ▶ *nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROPE⁷* obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otłuszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych,
- ▶ *nadzór nad rynkiem nawozów⁸* obejmuje kontrolę wprowadzania do obrotu oraz jakości nawozów produkcji krajowej, z innych krajów UE oraz importowanych z krajów trzecich pod kątem przestrzegania wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2) zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

- ▶ *kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy⁹* polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu oraz dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej, a także sprawdzeniu sposobu produkcji lub przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów,
- ▶ *kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę¹⁰* dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

⁷ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1249 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz. Urz. WE L 337 z 16.12.2008 r.),

⁸ ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2007 Nr 147 poz. 1033),

⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

¹⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

3) zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

- ▶ *nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną¹¹* obejmuje audyty w upoważnionych przez MRiRW jednostkach certyfikujących w ich siedzibach, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych, pobieranie próbek z surowców i z produktów ekologicznych w ramach kontroli sprawdzających; ponadto IJHARS:
  - upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
  - dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie, przesyłki produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
  - gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
  - rozpatruje wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
  - przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 60 dni),
  - informuje producentów żywności ekologicznej, objętych przez daną jednostkę certyfikującą kontrolą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
  - przeprowadza egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów,

¹¹ ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975) oraz rozporządzenie Rady (WE) Nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r. z późn. zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. WE L 250 z 18.09.2008 r.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 1235/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do stałych dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich (Dz. Urz. WE L 334, z 12.12.2008 r. z późn.zm.),

- ▶ *nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych*¹² polega na sprawowaniu nadzoru nad prywatnymi jednostkami certyfikującymi oraz przeprowadzaniu kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywaniu urzędowej kontroli tych produktów; organem właściwym do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją jest wojewódzki inspektor JHARS,
- ▶ *kontrola ex-post*¹³ – kontrola następcza w przedsiębiorstwach otrzymujących, za pośrednictwem agencji płatniczych, środki płatnicze z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w rolnictwie, ma na celu ustalenie prawidłowości wykonania transakcji stanowiących część systemu finansowania,
- ▶ *zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego*¹⁴ obejmują czynności kontrolne realizowane przez inspektorów wojewódzkich inspektoratów JHARS oraz analizy laboratoryjne wykonywane przez laboratoria Głównego Inspektoratu,
- ▶ *kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej*¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE¹⁶,
- ▶ *kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy*¹⁷ polega na sprawdzaniu prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoria-

mi wiekowymi przez zakłady ubojowe oraz oznaczania przez zakłady przetwórcze mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji,

- ▶ *kontrola raportowania danych rynkowych*¹⁸ polega na kontroli rzetelności informacji w zakresie poziomu cen i wielkości obrotów rynku wołowiny i cielęciny, przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

4) zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

- ▶ *ocena jakości handlowej*¹⁹ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą do wydania przez IJHARS świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego; świadectwo jakości handlowej wymagane jest również w przypadku korzystania z kredytu NT, udzielonego przez ARiMR; IJHARS przeprowadza także ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych dostarczanych dla wojska,
- ▶ *zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji*²⁰ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; informacje o planowanych wysyłkach jaj zwolnionych ze znakowania przekazywane są przez Głównego Inspektora JHARS właściwym organom państw członkowskich UE,
- ▶ *nadawanie uprawnień rzeczoznawcom*²¹ polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-

¹² ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 poz. 68 z późn. zm.),

¹³ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady (EWG) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008 r.)

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

¹⁶ rozporządzenie Komisji (WE) Nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny, rozporządzenie Komisji (EWG) Nr 1259/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odeskionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L104 z 21.04.2007 r.),

¹⁷ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

¹⁸ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 42, poz. 471),

¹⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008), ustanawiające szczegółowe zasady wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia,

5) współpraca z instytucjami

- ▶ międzynarodowymi:
  - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
  - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ – Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7),
  - Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – systemem stosowania Międzynarodowych Norm na Owoce i Warzywa,
- ▶ organami Unii Europejskiej:
  - Komisją Europejską,
  - Radą Unii Europejskiej,
- ▶ krajowymi:
  - wojewódzkimi organami administracji rządowej,
  - organami innych inspekcji,
  - urzędami celnymi,
  - Państwową Policją,
  - jednostkami samorządu terytorialnego,
  - państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa.

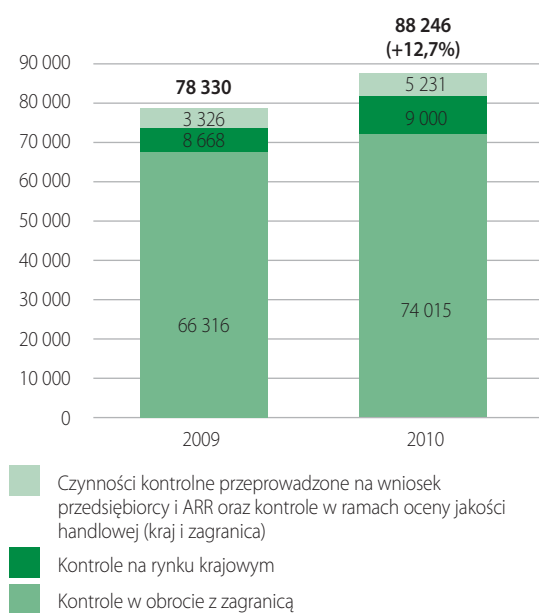
3. Podstawowe dane liczbowe

Realizując zadania ustawowe IJHARS przeprowadziła w 2010 r. ogółem 88.246 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 9.000 kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i w ramach sprawowanego nadzoru na rynku krajowym, co stanowiło 10,2% ogółu czynności kontrolnych wykonanych w 2010 r.,
- ▶ 5.231 czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy i agencji płatniczych oraz w ramach oceny jakości handlowej, tj. 5,9%,
- ▶ 74.015 kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, tj. 83,9%.

W porównaniu do 2009 r. (rysunek 1) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zwiększyła się o 9.916 (tj. o 12,7%), w tym: o 312 kontroli urzędowych na rynku krajowym (tj. o 3,6), o 1.905 czynności kontrolnych realizowanych na wniosek przedsiębiorcy lub agencji płatniczej (tj. 57,3%) oraz o 7.699 kontroli urzędowych w obrocie z zagranicą (tj. o 11,6%).

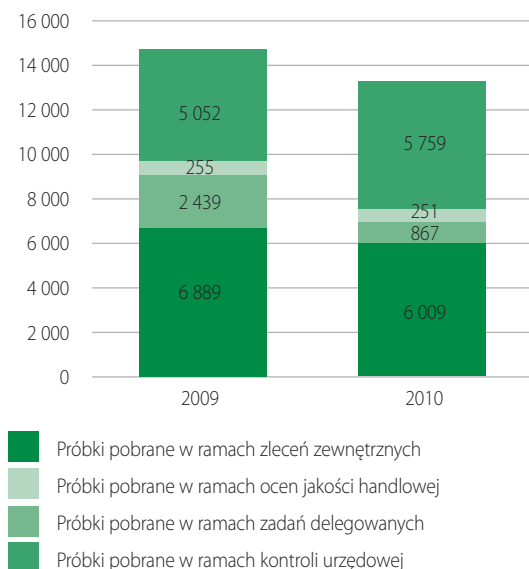
RYSUNEK 1
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2009–2010

W 2010 r. IJHARS w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych (urzędowe kontrole żywności, zadania delegowane przez agencje płatnicze, ocena jakości handlowej) pobrała do badań w zakresie jakości handlowej 12.886 próbek, wykonując 54.604 oznaczenia.

Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych w trakcie kontroli jakości handlowej przeprowadzonych przez IJHARS w 2010 r., zmniejszyła się o 1.749 próbek (tj. o 12,0%) w porównaniu do 2009 r. (rysunek 2).

RYSUNEK 2
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych przez IJHARS w trakcie kontroli jakości handlowej, przeprowadzonych w latach 2009–2010

W laboratoriach IJHARS w ramach urzędowej kontroli (przeprowadzonej w trybie planowym i doraźnym), zbadano ogółem 5.759 próbek, wykonując 37.029 oznaczeń parametrów jakościowych w tym 1.922 próbki chmielu i jego przetworów (7.624 oznaczenia).

Badania laboratoryjne wykazały jakość handlową niezgodną z wymaganiami określonymi w przepisach lub deklaracją producenta w przypadku 621 próbek artyku-

kułów rolno-spożywczych (tj. 16,2% ogółu zbadanych) i 33 próbek chmielu i jego przetworów (tj. 1,7%). W 2010 r. udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej zwiększył się o 0,3 punktu procentowego w porównaniu do 2009 r. (15,9%).

Porównanie wyników badań laboratoryjnych uzyskanych w zakresie poszczególnych grup towarowych w 2009 i 2010 r. (tabela 1.) wskazuje, że udział próbek o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta zwiększył się przede wszystkim w odniesieniu do tłuszczów zwierzęcych (o ponad 40 punktów procentowych) natomiast zmniejszył się w przypadku ziół i przypraw (o 25 punktów procentowych).

W wyniku realizacji zadań ustawowych przeprowadzonych w 2010 r. na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą wojewódzcy inspektorzy JHARS (tabela 2):

- ▶ wydali ogółem 3.769 decyzji administracyjnych, w tym:
  - 1.087 decyzji administracyjnych odnoszących się do 1.400,2 t, 6.437,4 hl oraz 1.752.401 szt. zakwestionowanych artykułów rolno-spożywczych o wartości 63.990,6 tys. zł, w tym: 1.026 decyzji dotyczących

- towarów na rynku krajowym, 18 decyzji odnośnie towarów w obrocie z zagranicą, 25 decyzji w zakresie certyfikacji chmielu oraz 18 decyzji związanych z kontrolą wprowadzania do obrotu nawozów,
- 907 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 5.288,4 tys. zł, w tym: 792 decyzje za wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta, 61 decyzji za brak realizacji zaleceń pokontrolnych i utrudnianie/unieemożliwianie przeprowadzenia kontroli, 37 decyzji odnośnie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz 17 decyzji nakładających kary pieniężne na podstawie art. 25 ustawy *o rolnictwie ekologicznym*,
- 46 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa (art.17d ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*),
- 1.729 decyzji zezwalających na okresowe zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi oraz decyzji upoważniających importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego,

TABELA 1. Udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej z uwzględnieniem poszczególnych grup towarowych w latach 2009–2010

Lp.	Grupa towarowa	Udział próbek o niewłaściwej jakości handlowej w latach		Różnica (w pkt %)
		2009	2010	
1.	Tłuszcze zwierzęce	31,3	75,0	+43,7
2.	Zioła i przyprawy	25,0	0,0	-25,0
3.	Ryby i ich przetwory	24,7	19,9	-4,8
4.	Mięso i jego przetwory	9,8	14,0	+4,2
5.	Przetwory owocowo-warzywne	19,6	15,7	-3,9
6.	Wyroby spirytusowe	7,5	20,0	+12,5
7.	Mleko i jego przetwory	20,1	17,8	-2,3
8.	Zboża i jego przetwory	15,1	23,0	+7,9
9.	Wyroby garmażeryjne	12,8	16,8	+4,0
10.	Drób i jego przetwory	2,3	3,7	+1,4
11.	Wyroby cukiernicze	16,4	3,4	-13,0
12.	Wyroby winiarskie	8,3	6,3	-2,0
13.	Owoce i warzywa suszone	25,0	40,0	+15,0
ŚREDNIO		15,9	16,2	+0,3

TABELA 2. Rodzaje sankcji zastosowanych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2009–2010

Rodzaje sankcji	Rok działalności		Różnica w %
	2009	2010	
Liczba osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego	1.085	959	-11,6
Liczba wydanych decyzji administracyjnych na towary o jakości handlowej niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta, w tym decyzje nakładające kary pieniężne	2.333	1.994*	-14,5
Liczba wniosków skierowanych do urzędów skarbowych	184	259	+40,8
Liczba przedsiębiorców obciążonych kosztami czynności kontrolnych i badań laboratoryjnych	1.366	1.195	-12,5
Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych	16	8	-50,0
Liczba wniosków do organów ścigania	5	10	+100,0
Liczba przedsiębiorców do których skierowano zalecenia pokontrolne	1.433	1.332	-7,0
Liczba zastosowanych sankcji ogółem	6.422	5.757	-10,3

* 1.087 decyzji dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i nawozów oraz 907 decyzji nakładających kary pieniężne

- ▶ skierowali 259 wniosków do organów kontroli finansowej o odprowadzenie do budżetu Państwa, przez skontrolowanych przedsiębiorców, kwot nienależnych i kar dodatkowych za wprowadzanie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o pogorszonej jakości handlowej, na ogólną kwotę 296,1 tys. zł,
- ▶ ukarali grzywną w drodze mandatu karnego 959 osób na ogólną kwotę 203,7 tys. zł,
- ▶ obciążyli 1.195 przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych, w związku z niewłaściwą jakością handlową kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na kwotę ogółem 305,1 tys. zł,
- ▶ przekazali do 1.332 przedsiębiorców zalecenia pokontrolne, obligujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowali 8 wniosków do sądów rejonowych za uniemożliwienie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli,
- ▶ skierowali do organów ścigania 10 spraw dotyczących: uzyskania korzyści majątkowej z tytułu wprowadzenia do obrotu nawozu, którego właściwości wprowadzały w błąd nabywców, naruszenia przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu artykułów posiadających chronione nazwy pochodzenia oraz chronione oznaczenia geograficzne (*Ser Feta, Oscypek, Bryndza podhalańska, Redykołka, Rogal świętomarciński*), składania fałszywych zeznań przez kontrolowanego przedsiębiorcę, użycia groźby karalnej wobec inspektora WIJHARS.

W porównaniu do 2009 r. liczba sankcji zastosowanych ogółem ze względu na niewłaściwą jakość handlową artykułów rolno-spożywczych w 2010 r. zmniejszyła się o 665, tj. o 10,3%. Zmniejszyła się również liczba grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego (o 126 tj. o 11,6%), stosowanych w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na rzecz kar pieniężnych wydawanych w drodze decyzji administracyjnych. Odnotowano natomiast wzrost liczby wniosków skierowanych do organów kontroli finansowej (o 40,8%) oraz do organów ścigania.

W analizowanym okresie sprawozdawczym kwota zastosowanych sankcji wyniosła ogółem 6.093,3 tys. zł i była blisko trzykrotnie wyższa niż w 2009 r. (tabela 3).

TABELA 3. Wartość sankcji zastosowanych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2009–2010 (w tys. zł)

Rodzaj sankcji	Kwota sankcji w roku		Różnica w %
	2009	2010	
Kwota grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego	240,3	203,7	-15,2
Wartość kwot nienależnych i kar określonych we wnioskach do urzędów skarbowych	273,5	296,1	+8,3
Wartość kar pieniężnych nałożonych decyzjami administracyjnymi	1.255,0	5.288,4	+321,4
Obciążenia przedsiębiorców kosztami czynności kontrolnych i badań laboratoryjnych	408,3	305,1	-25,3
Ogółem sankcje	2177,1	6093,3	+180,0

Na ogólny wzrost tej kwoty w 2010 r. znaczący wpływ miały kary pieniężne nałożone w drodze decyzji administracyjnych (wzrost o 4.033,4 tys. zł, tj. o 321,4%) oraz wartość naliczonych kwot nienależnych i kar określonych we wnioskach kierowanych do urzędów skarbowych (o 22,6 tys. zł, tj. 8,3%). W porównaniu do 2009 r. odnotowano zmniejszenie kwoty grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego (o 36,6 tys. zł, tj. 15,2%) oraz obciążeń przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych (o 103,2 tys. zł, tj. o 25,3%), naliczonych w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych.

4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań

4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, oraz kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych ma na celu sprawdzenie, czy:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Kontrole realizowane są w trybie planowym lub doraźnym i obejmują co najmniej jedną z następujących czynności:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,

- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

W wyniku kontroli wojewódzki inspektor może w drodze decyzji:

- ▶ zakazać wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej lub wymagań w zakresie transportu lub składowania,
- ▶ nakazać poddanie artykułu, o którym mowa w pkt 1, określonym zabiegom,
- ▶ zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu,
- ▶ przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej,
- ▶ nakazać zniszczenie artykułu, o którym mowa w pkt 1, na koszt jego posiadacza.

Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek lub sprzedawane przez ich producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom oraz materiał siewny roślin.

Kontrole planowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematy kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli*, opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka opartej na wynikach kontroli z poprzednich lat, propozycjach zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS oraz wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych

przez wojewódzkie inspektoraty JHARS, określany jest w *Programach kontroli planowych* zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Zgodnie z *Rocznym ramowym planem kontroli na 2010 r.* kontrole planowe dotyczyły:

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami oraz deklaracją producenta, w tym: świeżych owoców i warzyw, piwa, przetworów mlecznych, przetworów z mięsa czerwonego, przetworów rybnych, przetworów zbożowych, przetworów owocowo-warzywnych, soków i nektarów, mięsa drobiowego, wyrobów ciastkarskich, wyrobów garmażeryjnych, ziemniaków, oliwy z oliwek oraz artykułów ze znakiem *Poznaj Dobrą Żywność*,
- ▶ znakowania artykułów rolno-spożywczych, w tym: fermentowanych napojów winiarskich, herbaty i herbatek owocowych, jaj spożywczych, kawy, koncentratów spożywczych, makaronów, napojów bezalkoholowych, pieczywa oraz przypraw,
- ▶ prawidłowości znakowania nawozów wprowadzanych do obrotu, certyfikacji chmielu i produktów chmielowych, warunków chowu i tuczu gęsi.

Kontrole doraźne jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematyka kontroli doraźnych, zleconych w 2010 r. przez Głównego Inspektora JHARS obejmowała jakość handlową takich artykułów rolno-spożywczych, jak: majonezy i sosy majonezowe, miód, mrożonki, pieczywo trwałe, tłuszcze do smarowania inne niż tłuszcze mleczne oraz artykuły ze znakiem *Poznaj Dobrą Żywność*, których jakość handlową zakwestionowano podczas kontroli planowych (przetwory mleczne, przetwory z mięsa drobiowego i czerwonego, wyroby garmażeryjne).

Ponadto, w ramach systemu RASFF na polecenie Głównego Inspektora JHARS przeprowadzono kontrole doraźne w zakresie:

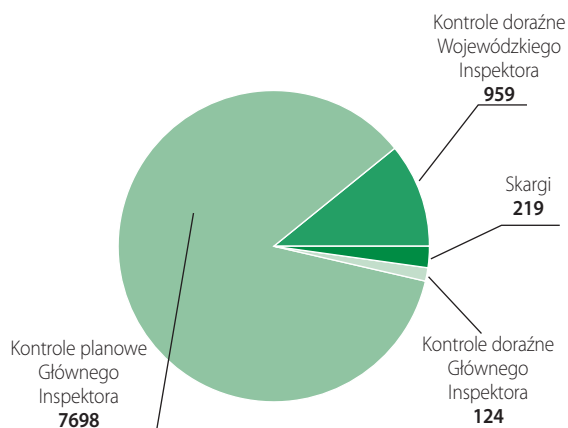
- ▶ prawidłowości znakowania produktu z mięsa drobiowego (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej), lodów (na wniosek Czeskiej Inspekcji ds. Rolnictwa i Żywności) oraz produktu z mięsa czerwonego (na wniosek Państwowego

Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej i Brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności),

- ▶ jakości handlowej miodu (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej), produktu z mięsa drobiowego (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej) oraz smalcu wieprzowego (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej).

Z ogólnej liczby 9.000 urzędowych kontroli jakości handlowej na rynku krajowym, 7.698 (tj. 85,5%) zrealizowano w trybie kontroli planowych zatwierdzonych przez Głównego Inspektora, 1.302 (tj. 14,5%) jako kontrole doraźne (w tym 124 na polecenie Głównego Inspektora), 959 z inicjatywy wojewódzkich inspektorów oraz 219 w ramach rozpatrzenia skarg skierowanych do IJHARS (rysunek 3).

RYСУNEK 3.
Liczba kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przeprowadzonych przez IJHARS w 2010 r.

Wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym

Kontrola artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana przez IJHARS obejmuje sprawdzenie trzech podstawowych obszarów jakości handlowej, tj.:

- ▶ parametrów fizykochemicznych, badanych laboratoryjnie, które pozwalają na sprawdzenie zgodności składu produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, skrobi, soli) z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,

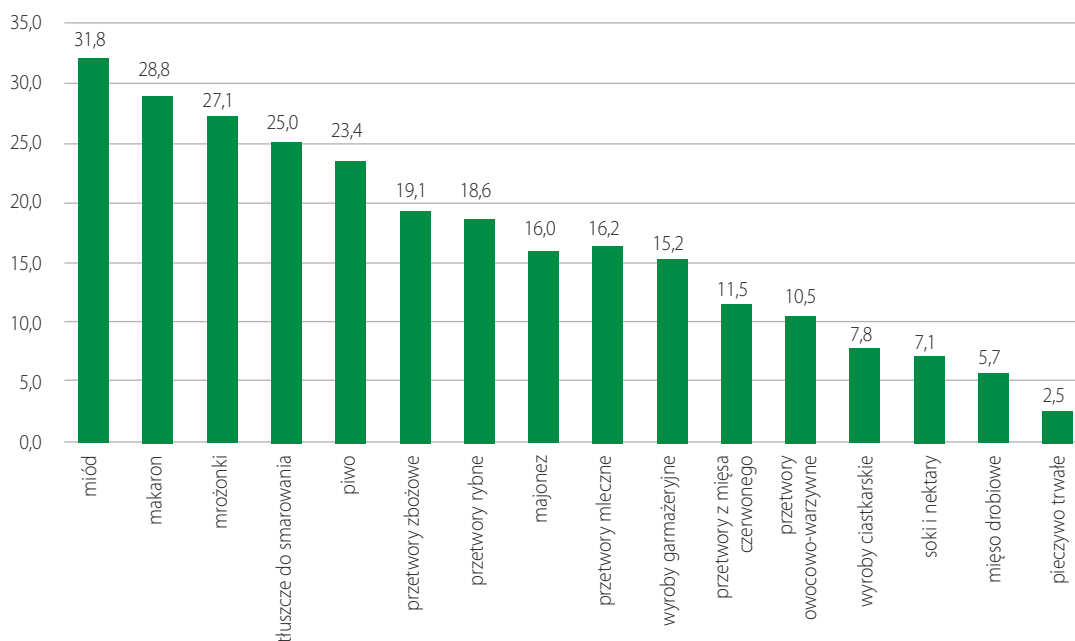
- ▶ znakowania produktów żywnościowych, stanowiącego obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ cech organoleptycznych (wygląd, smak, zapach, barwa), które mają szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia.

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych w 2010 r. na rynku krajowym, stwierdzono:

- ▶ 14,2% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie, posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; najczęściej kwestionowano jakość handlową: miodu (31,8%), makaronu (28,8%), mrożonek (27,1%), tłuszczów do smarowania (25,0%), piwa (23,4%); w porównaniu do 2009 r. udział partii o parametrach niezgodnych z przepisami o jakości handlowej lub deklaracją producenta zmniejszył się o 0,6 punktu procentowego (w 2009 r. wynosił 14,8%),
- ▶ 32,5% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; zastrzeżenia w tym zakresie dotyczyły najczęściej: soków i nektarów (74,4%), miodu (66,0%), tłuszczów do smarowania (55,0%), makaronu (51,0%), wyrobów garmazeryjnych (48,6%), pieczywa (48,5%), przetworów owocowo-warzywnych (46,0%), piwa (43,4%); w porównaniu do 2009 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 2,6 punktu procentowego (w 2009 r. wynosił 35,1%),
- ▶ 21,5% partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych; 2,6% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach Unii Europejskiej; w porównaniu do 2009 r. udział partii świeżych owoców i warzyw nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 2,8 punktu procentowego (w 2009 r. wynosił 24,3%), a udział partii nie spełniających wymagań jakościowych – o 1,6 punktu procentowego (w 2009 r. wynosił 4,2%),
- ▶ 1,7% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało określonym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2009 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym pozostał na zbliżonym poziomie (w 2009 r. wynosił 2%).

RYSUNEK 4.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku badania cech fizykochemicznych przez laboratoria GIJHARS w 2010 r.

Wyniki badań parametrów fizykochemicznych kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych zakwestionowano jakość handlową 14,2% partii grup towarowych zbadanych w laboratoriach GIJHARS (rysunek 4).

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową, takich grup towarowych, jak:

miód – nieprawidłowości stwierdzono w 31,8% skontrolowanych partii; najczęściej kwestionowano: zaniżoną wartość liczby diastazowej, zawyżoną zawartość 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF), przekroczoną wartość przewodności właściwej, zaniżony udział pyłku przewodniego,

makaron – nieprawidłowości stwierdzono w 28,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie: stosowania przez producentów niewystarczającej liczby jaj w procesie produkcji, zawyżonej wilgotności wyrobu, wynikającej z nieprawidłowego przebiegu procesu suszenia,

mrożonki – nieprawidłowości stwierdzono w 27,1% skontrolowanych partii; najczęściej kwestionowano: niezgodną z deklaracją zawartość poszczególnych składników (różnice wynosiły do 20 punktów procentowych deklarowanej zawartości składników) oraz zawyżoną aktywność enzymatyczną, będącą wynikiem nieprawidłowego procesu blanszowania,

tłuszcze do smarowania (tłuszcze, tłuszcze złożone) – nieprawidłowości stwierdzono w 25,0% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie zaniżonej kwasowości, zaniżonej zawartości tłuszczu oraz zawyżonej zawartości suchej masy beztłuszczowej,

piwo – nieprawidłowości stwierdzono w 23,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie: zawyżonej i zaniżonej zawartości ekstraktu brzojki podstawowej, zawyżonej i zaniżonej zawartości alkoholu etylowego, zaniżonej kwasowości ogólnej oraz nieprawidłowej barwy i pianistości,

przetwory zbożowe – nieprawidłowości stwierdzono w 19,1% skontrolowanych partii; najczęściej kwestionowano:

- ▶ w *mąkach pszennych i żytnich* – niezgodną z deklaracją zawartość popiołu całkowitego (soli mineralnych), wilgotność, liczbę opadania mąki (określającą aktywność amyloliczną) oraz niewłaściwy stopień jej rozdrobnienia; w przypadku mąki pszennej stwierdzono niższą ilość glutenu, a w mące żytniej – obecność niedopuszczalnych zanieczyszczeń organicznych,
- ▶ w *kaszach jęczmiennych* – niewłaściwy stopień rozdrobnienia, obecność szkodników zbożowo-mącznych oraz zawyżoną zawartość zanieczyszczeń organicznych, w tym nasion chwastów szkodliwych dla zdrowia (przytulii),
- ▶ w *kaszy gryczanej* – zawyżoną wilgotność, wyższą zawartość zanieczyszczeń organicznych oraz nieobłuszczonych ziaren gryki,
- ▶ w *musli* – wyższą wilgotność oraz niewłaściwe proporcje poszczególnych składników (np. zawyżoną zawartość płatków pszennych i owsianych przy zaniżonej zawartości płatków kukurydzianych i mieszanki z suszonych owoców).

Wyniki kontroli w zakresie prawidłowości znakowania artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 32,5% partii objętych kontrolą (rysunek 5).

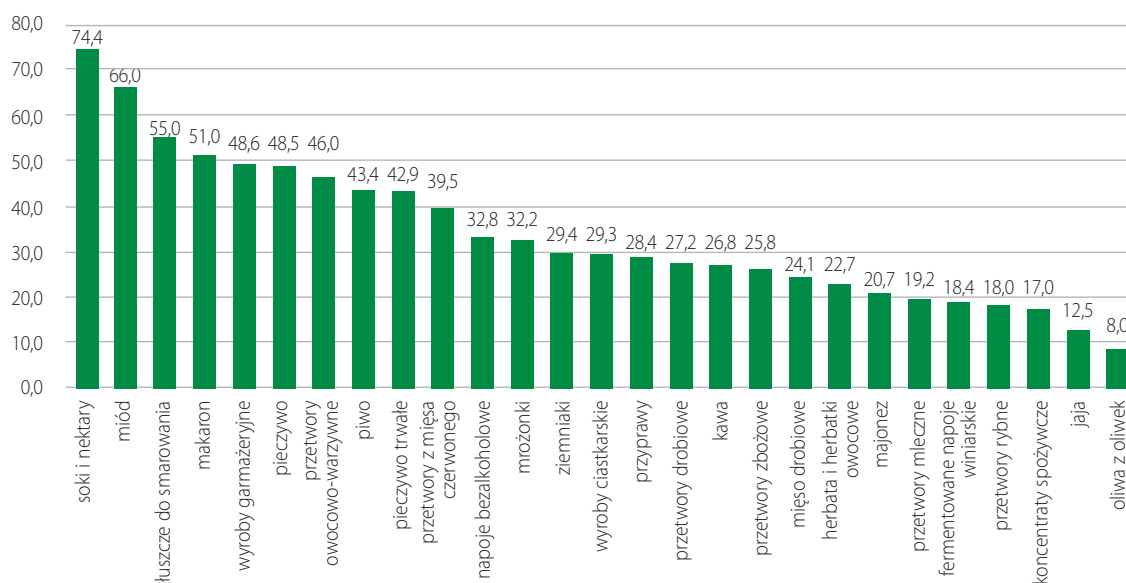
W wyniku kontroli znakowania najczęściej kwestionowano takie grupy towarowe, jak:

soki i nektary – nieprawidłowości stwierdzono w 74,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ podania niezgodnej z przepisami nazwy produktu, umieszczania informacji mogących wprowadzić konsumenta w błąd (np. użycie określenia *świeży* w przypadku produktów poddanych pasteryzacji i mrożeniu czy umieszczenie w oznakowaniu wizerunku owoców nie będących składnikami środka spożywczego),
- ▶ sugerowania, że środek spożywczy posiada szczególne właściwości podczas, gdy wszystkie podobne środki spożywcze takie właściwości posiadają (np. zamieszczenie informacji: *nie barwiony chemicznie, nie*

RYSUNEK 5.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w zakresie znakowania przez IJHARS w 2010 r.

rozcieńczony, nie klarowany, nie konserwowany chemicznie lub bez dodatku wody, cukru i konserwantów w przypadku, gdy stosowanie takich dodatków lub procesów jest zabronione we wszystkich tego rodzaju produktach),

miód – nieprawidłowości stwierdzono w 66,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- umieszczenia informacji nie znajdującej potwierdzenia w dokumentach (np. *miód najwyższej jakości pochodzący tylko z najczystszych rejonów Polski*), umieszczenie Konsumentckiego Znak Jakości Q bez uzyskania certyfikatu upoważniającego firmę do stosowania tego znaku,
- nieprawidłowego podawania daty minimalnej trwałości, braku wszystkich informacji pozwalających na identyfikację: producenta, nazwy artykułu oraz kraju pochodzenia miodu,

tluszcz do smarowania (tluszcz, tluszcz złożone) – nieprawidłowości stwierdzono w 55,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- braku podania wszystkich składników wykorzystanych do produkcji środka spożywczego (np. emulgatora E 471, soli) lub umieszczenia w wykazie, składnika nie zastosowanego podczas produkcji (np. substancji konserwującej E 202, barwnika annato), braku podania składników występujących w środku spożywczym w porządku malejącym, nie wyszczególnienia składu składnika złożonego, podania średniej zawartości tłuszczu z użyciem części dziesiątych,
- użycia szaty graficznej typowej dla masła (tj. kolorystyki opakowania, naczynia z lejającą się śmietaną oraz dużego napisu *EKSTRA* w czołowej części opakowania),
- zastosowania nazwy niezgodnej z wymaganiami (np. *tluszcz do smarowania x%* lub *masło z olejem* zamiast *miks tłuszczowy*),

makaron – nieprawidłowości stwierdzono w 51,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- umieszczenia na opakowaniu makaronu bez dodatku jaj oraz makaronu jajecznego informacji sugerujących domowe, tradycyjne warunki wytwarzania (np. *tradycyjny domowy smak*) podczas, gdy były one produ-

- owane przy wykorzystaniu przemysłowych metod produkcji,
- ▶ użycia określeń *tradycja i jakość, de luxe, teraz jeszcze smaczniejszy, z przemiału ziarna wyselekcjonowanych pszenic wysokoglutenowych*, co nie znalazło odzwierciedlenia w dokumentacji,
  - ▶ braku wyszczególnienia w składzie wyrobu procentowej zawartości składników wymienionych w nazwie (jaj, masy jajowej),
  - ▶ braku informacji o użytym składniku alergennym lub podanie niepełnej nazwy zastosowanego składnika alergennego (np. podano *mąka makaronowa* zamiast *mąka pszenna makaronowa*),
  - ▶ nie podawania w tym samym polu widzenia nazwy produktu, daty minimalnej trwałości i zawartości netto, nieprawidłowego umieszczenia danych identyfikacyjnych producenta,
  - ▶ przedłużenia terminu przydatności wyrobu do spożycia, bez wykonania badań przechowalniczych,

wyroby garmażeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 48,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ nie umieszczania w wykazie wszystkich składników zastosowanych w procesie produkcji, w tym również składnika podstawowego (np. wody, mięsa, kapusty, mąki),
- ▶ braku lub podania niepełnych danych identyfikujących producenta,
- ▶ braku informacji o zawartości procentowej nadzienia lub jego składników oraz nieprawidłowego lub niezgodnego z prawdą podania tej zawartości (np. nie wyszczególnienie zawartości: mięsa wieprzowego, mięsa wołowego w nadzieniu, podanie zawartości sera w produkcie niezgodnie z prawdą),

pieczywo – nieprawidłowości stwierdzono w 48,5% skontrolowanych partii pieczywa i dotyczyły one głównie:

- ▶ użycia określeń: *bez konserwantów, tradycyjne polskie pieczywo, najlepsze pieczywo, wyłącznie z naturalnych składników, tradycja smaku, non gmo* – sugerujących specjalne właściwości produktu, bez ich potwierdzenia w dokumentacji zakładowej,
- ▶ używania nazwy fantazyjnej produktu, bez wskazania rodzaju pieczywa,

- ▶ braku podania procentowej zawartości składników występujących w nazwie (np. słonecznika w chlebie słonecznikowym),
- ▶ braku informacji o składnikach alergennych (np. soi, mleku, jajach, sezamie, życie łamanym, płatkach owsianych, gresie sojowym) lub podanie niepełnej nazwy zastosowanego składnika alergennego,
- ▶ nie podanie składu zastosowanych polepszczy, mieszanek piekarskich, posypek piekarskich zawierających, np. kwas chlebowy, siemię lniane, płatki owsiane, sezam oraz substancje dodatkowe (węgiel wapnia, kwas askorbinowy, mono i diglicerydy kwasów tłuszczowych, gumę guar, L-cysteinę),
- ▶ podawania niepełnych danych identyfikujących producenta,

przetwory owocowe i warzywne – nieprawidłowości stwierdzono w 46,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ braku informacji lub podania nieprawidłowej informacji o składzie surowcowym, warunkach przechowywania oraz o zawartości składnika lub składników, podkreślonych w nazwie lub w grafice,
- ▶ bezpodstawnego wydłużenia terminu przydatności (tj. niezgodnie z terminem wskazanym w posiadanej dokumentacji np. w karcie przechowalniczej lub deklarowanej w dokumencie normalizacyjnym),

piwo – nieprawidłowości stwierdzono w 43,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ stosowania nieprawidłowego wyrażenia poprzedzającego ilość nominalną towaru paczkowanego (tj. *Poj.* lub *Obj.* zamiast *Objętość netto* lub *Zawartość netto*), stosowania niewłaściwej wysokości cyfr i liter do określania ilości nominalnej towaru,
- ▶ braku na opakowaniu informacji o zawartości składnika alergennego (tj. słoju jęczmiennego),
- ▶ nieprawidłowego oznaczenia mocy alkoholu (np. podano % zamiast % obj. lub % vol.),

pieczywo trwałe (pieczywo chrupkie, maca i wafle ryżowe) – nieprawidłowości stwierdzono w 42,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ niewłaściwego podawania informacji dotyczących wartości odżywczej (np. składniki wartości odżywczej wymieniono w niewłaściwej kolejności),
- ▶ sposobu znakowania produktu datą minimalnej trwałości (np. stosowanie niewłaściwego sformułowania poprzedzającego datę minimalnej trwałości lub wskazanie poszczególnych elementów daty minimalnej trwałości w niewłaściwej kolejności),
- ▶ podawania danych identyfikujących producenta niezgodnie z dokumentacją dotyczącą zgłoszonej działalności gospodarczej,
- ▶ pominięcia informacji o składniku alergennym (np. jaj, mąki żytniej, ekstraktu słodu jęczmiennego),
- ▶ pominięcia w składzie niektórych surowców (np. kaszki kukurydzianej, oleju rzepakowego, skrobi ziemniaczanej, wody),
- ▶ braku podania procentowej zawartości składnika podkreślonego w nazwie lub w grafice (np. mąki razowej w macy razowej produkowanej z dodatkiem mąki pszennej innej niż razowa),
- ▶ wprowadzania konsumenta w błąd co do składu produktu przez umieszczenie na jego opakowaniu zdjęć surowców (np. kłosa jęczmienia) i składników (np. sałaty, pietruszki, cebuli), których nie użyto do produkcji,
- ▶ braku wyszczególnienia w wykazie składników dozwolonych substancji dodatkowych i nie określenia ich funkcji technologicznej lub podania nieprawdziwych informacji w tym zakresie,

przetwory z mięsa czerwonego – nieprawidłowości stwierdzono w 39,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ nieprawidłowo podanego wykazu składników, tj. braku w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji, np. alergenów, dozwolonych substancji dodatkowych, wody, aromatów, przypraw i soli,
- ▶ stosowania informacji wprowadzającej konsumenta w błąd co do składu wyrobu, (tj. umieszczanie w wykazie składników surowca mięsnego niezgodnie z recep-

turą np. wieprzowiny zamiast cielęciny) lub co do trwałości produktu (tj. bezpodstawnego wydłużania terminu przydatności do spożycia),

- ▶ nieprecyzyjnie podanej nazwy wyrobu gotowego lub rodzaju procesów technologicznych stosowanych w produkcji (np. parzenie, wędzenie),
- ▶ braku danych identyfikujących producenta,

napoje bezalkoholowe – nieprawidłowości stwierdzono w 32,8% skontrolowanych partii i dotyczy one głównie:

- ▶ stosowania nazwy sugerującej, iż produkt wyprodukowano na bazie soku owocowego, podczas gdy smak pochodził od zastosowanego aromatu (np. *Napój cytrynowy* zamiast *Napój o smaku cytrynowym* lub *Pomarańcza* zamiast *Napój o smaku pomarańczowym*),
- ▶ braku podania lub użycia nieprawidłowego sformułowania dotyczącego zawartości cukru i substancji słodzących (tj. *zawiera cukier, substancje słodzące* zamiast *zawiera cukier/cukry i substancję/e słodzącą/e*),
- ▶ braku pełnych danych identyfikujących producenta lub podanie nieprawidłowych danych (np. niepełny adres i nazwa producenta),

mrożonki – nieprawidłowości stwierdzono w 32,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ podania składników środka spożywczego w nieprawidłowej kolejności, braku określeń takich jak: *w różnych proporcjach* w przypadku mieszanek, w których żaden ze składników nie występuje w ilości dominującej lub *produkt głęboko mrożony* w przypadku środków spożywczych głęboko mrożonych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta,
- ▶ braku wskazania ilościowej zawartości składników (podanej w procentach), których użycie podkreślono w oznakowaniu środka spożywczego (w formie pisemnej, przy użyciu obrazków i grafiki), braku wskazania gatunku zwierzęcia, z którego pochodzi mięso, stanowiące składnik środka spożywczego lub użycie nieprawidłowego określenia dla tego składnika.

Wyniki kontroli na podstawie cech

organoleptycznych artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli cech organoleptycznych stwierdzono, że 1,7% partii z 13 grup towarowych objętych kontrolą nie spełniało deklaracji producenta (rysunek 6).

W wyniku badania cech organoleptycznych najczęściej nieprawidłowości stwierdzano w odniesieniu do takich wyrobów, jak:

przetwory owocowe i warzywne – nieprawidłowości stwierdzono w 4,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie: użycia warzyw lub ich części o wielkości niezgodnej z deklaracją, bądź surowców z objawami zepsucia oraz mało charakterystyczny dla danego produktu smak i zapach,

wyroby garmazeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 3,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one:

- ▶ w odniesieniu do pierogów: obecności zanieczyszczeń, niewłaściwego nadzienia (np. zamiast zadeklarowanego w nazwie mięsa, nadzienie stanowiła kapusta z pie-

czarkami), zabarwienia ciasta wyciekami soku z nadzienia, niewłaściwego zabarwienia ciasta (zamiast barwy kremowo-szarej do kremowej, barwa ciasta była żółta), niewłaściwego smaku nadzienia (był charakterystyczny dla mięsa z kapustą, a nie dla nadzienia mięsnego),

- ▶ w odniesieniu do flaków: niewłaściwego smaku, zapachu i niewłaściwej konsystencji,

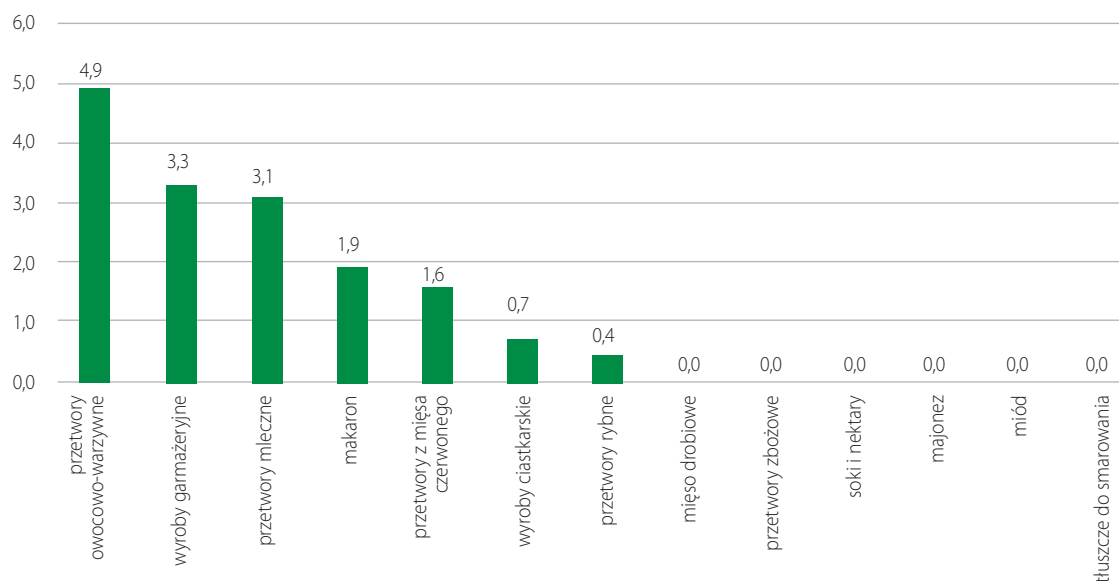
przetwory mleczne – nieprawidłowości stwierdzono w 3,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie niewłaściwego:

- ▶ smaku i zapachu (śmietanki, masła, kefiru, serów twarogowych oraz sera podpuszczkowego),
- ▶ wyglądu (śmietany i kefiru),
- ▶ oczkowania i konsystencji (serów podpuszczkowych)
- ▶ wygniecenia (masła i tłuszczu mlecznego do smarowania X %),

makarony – nieprawidłowości stwierdzono w 1,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie niewłaściwego wyglądu makaronu po ugotowaniu z powodu obecności nielicznych „zlepów”.

RYSUNEK 6.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku badania cech organoleptycznych przez WIJHARS w 2010 r.

Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw

Brak spełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych UE stwierdzono w przypadku 2,6% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw; najczęściej kwestionowano:

- ▶ brak jednolitości w zakresie odmiany, wybarwienia i dojrzałości oraz użycie niewłaściwych materiałów do pakowania (np. gazet),
- ▶ przekroczenie zakresu tolerancji dopuszczalnych w poszczególnych klasach jakości, w przypadku owoców i warzyw dla których ustanowiono klasy jakości,
- ▶ objawy gnicia i zepsucia, uszkodzenia zewnętrzne, utratę jędrności, wady skórki, brak dojrzałości, zanieczyszczenie ziemią, uszkodzenia spowodowane przez szkodniki.

Sankcje nałożone w wyniku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli jakości handlowej sankcje najczęściej stosowano w przypadku producentów takich grup towarowych jak przetwory owocowo-warzywne, przetwory zbożowe oraz ryby i ich przetwory (tabela 4).

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli planowych i doraźnych przeprowadzonych w 2010 r. zawarto w części IV Sprawozdania (str. 84).

4.2. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy przeprowadzane są na przejściach granicznych. Część odpraw importu artykułów rolno-spożywczych, zgodnie z możliwością wyboru przez importerów miejsca odprawy, dokonywana jest z pominięciem przejść granicznych, bezpośrednio w składach celnych lub na terenie Oddziałów Celnych.

Kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą podlegają:

- ▶ przywożone z zagranicy artykuły rolno-spożywcze wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 października 2009 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz. U. Nr 176, poz. 1368 z późn. zm.) oraz importowane świeże owoce i warzywa, dla których określone zostały standardy UE,
- ▶ przeznaczone do wywozu poza terytorium kraju świeże owoce i warzywa, objęte standardami UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej, wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

TABELA 4. Grupy towarowe, których producenci najczęściej podlegali sankcjom w 2010 r.

Lp.	Grupa towarowa	Liczba kontroli jakości handlowej	Wartość zakwestionowanego towaru w tys. zł	Liczba decyzji administracyjnych:		Kwota kar pieniężnych w tys. zł
				stwierdzających niewłaściwą jakość handlową	nakładających kary pieniężne	
1.	Napoje bezalkoholowe	54	409,7	29	10	35,8
2.	Przetwory zbożowe	122	464,5	37	47	50,9
3.	Mleko i jego przetwory	163	74,1	5	40	92,3
4.	Przetwory owoc-warzywne	89	144,9	46	25	45,6
5.	Piwo i surowce browarnicze	27	123,5	10	3	17,3
6.	Ryby i ich przetwory	65	383,3	35	30	33,1
RAZEM		520	1.600,0	162	155	275,0

W 2010 r. przeprowadzono 74.015 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 21.132 (28,5%) kontroli artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju,
- ▶ 52.883 (71,5%) kontroli artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontrolą jakości handlowej w 2010 r. objęto:

- ▶ 586.749,3 t importowanych artykułów rolno-spożywczych, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi; kontroli podlegały głównie: nasiona oleiste (169.381,3 t), ryby i przetwory rybne (114.735,5 t), przetwory owocowo-warzywne (90.785,3 t), zboża i przetwory zbożowe (59.050,8 t), kawa i herbata (46.232,8 t),
- ▶ 69.348,1 t importowanych świeżych owoców i warzyw,
- ▶ 38.481,7 t importowanych bananów,
- ▶ 132.952,1 hl importowanego wina,
- ▶ 171.581,8 hl napojów alkoholowych, bezalkoholowych, soków owocowych, warzywnych,
- ▶ 984.572,7 t świeżych owoców i warzyw wywożonych do krajów trzecich.

Ilość importowanych towarów ogółem podlegających kontroli IJHARS w zakresie jakości handlowej w 2010 r. (tabela 5) zwiększyła się w porównaniu do 2009 r.

o 58.366,0 t, (tj. o 9,2%), w tym artykułów wskazanych w rozporządzeniu MRIRW o 49.371,3 t (tj. 9,2%), bananów o 4.007,0 t (tj. 11,6%), świeżych owoców i warzyw o 4.987,7 t (tj. 7,7%). Kontrolą objęto mniej importowanych napojów alkoholowych, bezalkoholowych oraz soków owocowych i warzywnych (o 48.354,5 hl, tj. 28,2%), zwiększyła się natomiast objętość przywożonego do kraju wina gronowego (o 418,1 hl, tj. 0,3%).

W 2010 r. masa skontrolowanych świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na eksport wynosiła 984.572,7 t i była większa niż w 2009 r. o 536.051,1 t (tj. o 119,5%).

W wyniku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą zakwestionowano jakość handlową:

- 1) świeżych owoców i warzyw o masie 1.314,4 t pochodzących z importu, głównie z Maroko (cytryny, klemetynki, pomarańcze, pomidory), Argentyny (cytryny), Norwegii (pomidory), Egiptu (czosnek) i Chin (pomiło),
- 2) świeżych owoców i warzyw o masie 4.987,2 t przeznaczonych na eksport, głównie do Białorusi (cebula, jabłko), Rosji (kapusta, jabłko, papryka czerwona, pomidory, marchew) oraz na Ukrainę (buraki, jabłko, marchew, cebula),
- 3) importowanych artykułów rolno-spożywczych (kawa i herbata czarna, mąka, owoce suszone, przetwory owocowo-warzywne oraz ryby i ich przetwory) o łącznej masie 450,7 t.

TABELA 5. Grupy importowanych artykułów rolno-spożywczych podlegające kontroli IJHARS w latach 2009–2010

Grupa importowanych artykułów rolno-spożywczych	Ilość artykułów rolno-spożywczych podlegających kontroli w roku:				Zmiana w %
	2009		2010		
	tony	hektolitry	tony	hektolitry	
Artykuły rolno-spożywcze	537.378,0		586.749,3		+9,2
Świeże owoce i warzywa	64.360,4	-	69.348,1	-	+7,7
Banany	34.474,7	-	38.481,7	-	+11,6
Wino gronowe	-	132.534,2	-	132.952,3	+0,3
Napoje alkoholowe, bezalkoholowe oraz soki owocowe lub warzywne	-	171.581,8	-	123.227,3	-28,2
Ogółem import	636.213,1	304.116,0	694.579,1	256.179,6	+9,2 -15,7
	<i>tony</i>			<i>hektolitry</i>	

4.3. Zadania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym

System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym stanowią:

- ▶ minister właściwy do spraw rolnictwa, jako organ upoważniający jednostki certyfikujące do prowadzenia kontroli i wydawania certyfikatów,
- ▶ IJHARS sprawująca nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi rolnictwo ekologiczne oraz nadzór nad produkcją ekologiczną,
- ▶ upoważnione jednostki certyfikujące akredytowane w zakresie rolnictwa ekologicznego, zgodnie z Normą PN-EN 45011 *Wymagania ogólne dotyczące działania jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów.*

Funkcjonowanie systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym gwarantuje konsumentowi, że środki spożywcze znajdujące się na rynku wyprodukowane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego i są wolne od zanieczyszczeń, takich jak: pozostałości środków ochrony roślin i hormonów, a podczas ich produkcji nie stosowano nawozów sztucznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Zadania IJHARS w zakresie rolnictwa ekologicznego obejmują:

- ▶ nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi oraz nadzór nad produkcją ekologiczną,
- ▶ wydawanie upoważnień dla producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
- ▶ dopuszczanie do swobodnego obrotu we Wspólnocie przesyłki produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
- ▶ gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ rozpatrywanie wniosków o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,

- ▶ przejmowanie uprawnień jednostki certyfikującej, na okres nie dłuższy niż 60 dni, której zostało cofnięte upoważnienie,
- ▶ informowanie producentów ekologicznych objętych przez daną jednostkę certyfikującą kontrolą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
- ▶ przygotowanie egzaminów na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzenie rejestru tych inspektorów.

Nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym

W ramach nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez upoważnione jednostki certyfikujące;
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji upoważnionych jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem upoważnionych jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od upoważnionych jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS w ramach sprawowanego nadzoru może część zadań powierzyć wojewódzkiemu inspektorowi JHARS, w tym:

- ▶ prowadzenie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji osób prowadzących kontrole oraz sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli,
- ▶ sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

TABELA 6. Wykaz upoważnionych jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w 2010 r.

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
	Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek w tym importowanych z państw trzecich
EKO GWARANCJA PTRE	X	X	X		X	X
PNG	X	X	X		X	X
COBICO	X	X	X		X	X
BIOEKSPERT	X	X	X		X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	X	X	X		X	X
PCBC S.A.	X	X	X		X	X
AGRO BIO TEST	X		X		X	X
TÜV Rheinland Polska	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	X	X	X		X	X
SGS Polska	X	X			X	X
Control Union Poland	X	X				X

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2010 r. w rolnictwie ekologicznym działało 11 upoważnionych jednostek certyfikujących (tabela 6).

W ramach nadzoru Głównego Inspektora JHARS w 2010 r. przeprowadzono 5 audytów w upoważnionych jednostkach certyfikujących. Stwierdzono między innymi nieprawidłowości polegających na:

- ▶ niepodejmowaniu działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości wskazanych przez Głównego Inspektora we wnioskach pokontrolnych,
- ▶ nie prowadzenia skutecznej oceny ryzyka w kontekście możliwości zanieczyszczenia produktów ekologicznych środkami niedozwolonymi w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ braku rzetelności sporządzania dokumentów dotyczących kontroli i certyfikacji producentów ekologicznych,
- ▶ nie przeprowadzania kontroli zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,

- ▶ braku stosowania procedur kontroli i certyfikacji producentów ekologicznych oraz formularzy związanych z kontrolą i certyfikacją,
- ▶ wydawania certyfikatów niezgodnie z zakresem przeprowadzonej kontroli oraz cofania certyfikatów w przypadkach wskazujących na naruszenie przez producenta ekologicznego wymogów obowiązujących w rolnictwie ekologicznym.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS wydał decyzje administracyjne nakładające kary pieniężne na 4 jednostki certyfikujące objęte audytem. W przypadku jednej jednostki certyfikującej Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi uznał za zasadny wniosek Głównego Inspektora JHARS o cofnięcie upoważnienia w części dotyczącej *przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w zakresie pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części*.

Kontrole sprawdzające w gospodarstwach rolnych

IJHARS przeprowadziła w 2010 r. kontrole sprawdzające w 174 gospodarstwach rolnych, tj. ponad 1,0% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi. W porównaniu do 2009 r. liczba gospodarstw objętych w 2010 r. kontrolą sprawdzającą wzrosła o 6, tj. 3,5%.

Nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektora jednostki certyfikującej, dotyczyły:

- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli, tj. brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach dotyczących np.: nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej, niewłaściwego oznakowania produktów ekologicznych, zakupu zwierząt nieekologicznych bez zgody WIJHARS,
- ▶ pominięcia niektórych zagadnień podlegających kontroli, w tym dotyczących pochodzenia zwierząt nieekologicznych wprowadzanych do gospodarstwa, oznakowania zwierząt gospodarskich, wymogów dotyczących prowadzenia produkcji zwierzęcej w gospodarstwie, pochodzenia zakupionej paszy, przestrzegania przez producenta zakazu stosowania GMO, znakowania produktów ekologicznych, procedur związanych z transportem produktów ekologicznych, sprawdzenia przez producenta ekologicznego certyfikatów zgodności na produkty ekologiczne zakupione od swoich dostawców,
- ▶ sporządzania protokołu kontroli nieczytelnie lub z błędami formalnymi i pisarskimi,
- ▶ braku przekazania protokołu producentowi ekologicznemu.

W wyniku kontroli stwierdzono również brak przestrzegania zasad dotyczących:

- ▶ postępowania producenta rolnego (tj. trzymanie zwierząt na uwięzi bez spełnienia warunku dotyczącego zapewnienia regularnego ruchu, brak ściółki w pomieszczeniach dla drobiu, brak oznakowania zwierząt gospodarskich, sprzedaż produktów jako ekologiczne w większej ilości niż została uwzględniona na certyfikacie zgodności wydanym producentowi ekologicznemu, brak powiadomienia jednostki o zmianie powierzchni użytków rolnych o zmianach w produkcji roślinnej, nie wykonanie zaleceń pokontrolnych jednostki certyfikującej, brak lub nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej, brak zgody WIORiN na zakup nieekologicznego materiału siewnego, brak zgody WIJHARS na zakup konwencjonalnych zwierząt),

- ▶ wydawania certyfikatów zgodności przez jednostki certyfikujące (podanie nieprawidłowej daty przeprowadzenia kontroli, wydanie certyfikatu obejmującego okres poprzedzający kontrolę u producenta).

Kontrole sprawdzające w przetwórnictwie i u importerów produktów ekologicznych

IJHARS przeprowadziła w 2010 r. kontrole w 56 przetwórnictwach ekologicznych (w tym u 3 importerów), co stanowiło 20,0% ogólnej liczby przetwórnictw ekologicznych podlegających kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących. W porównaniu do 2009 r. liczba przetwórnictw ekologicznych objętych w 2010 r. kontrolą sprawdzającą zmniejszyła się o 15, tj. 21,1%.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na braku:

- ▶ przestrzegania zasad przeprowadzania kontroli przez inspektorów UJC (brak odnotowania w protokole kontroli nieprawidłowości występujących u producenta ekologicznego, sporządzanie protokołu w sposób nieczytelny, umieszczanie w protokole nieprawdziwych informacji, brak weryfikacji posiadania przez podmiot umowy z podwykonawcami),
- ▶ przestrzegania zasad produkcji prowadzonej w przetwórnictwach ekologicznych (wprowadzanie do obrotu produktów jako ekologiczne bez ważnego certyfikatu zgodności, oznakowanie produktów ekologicznych niezgodnie z obowiązującymi przepisami, zastosowanie do produkcji ekologicznej surowców nieujętych na ważnym certyfikacie zgodności, brak oznaczeń umożliwiających identyfikację surowców i produktów ekologicznych, brak ewidencji czyszczenia oraz monitorowania skuteczności czyszczenia urządzeń),
- ▶ przeprowadzenia rocznej kontroli u producenta ekologicznego.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

W 2010 r. Główny Inspektor IJHARS pozytywnie rozpatrzył 134 wnioski o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego.

Upoważnianie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich

Wydawanie importerom upoważnień do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich ma na celu zabezpieczenie interesów konsumentów i producentów UE poprzez zapewnienie, że produkty rolnictwa ekologicznego z państw trzecich spełniają wymagania obowiązujące na terenie Wspólnoty. W 2010 r. Główny Inspektor JHARS wydał w drodze postępowania administracyjnego 23 decyzje administracyjne, w tym:

- ▶ 16 decyzji upoważniających do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich (Sri Lanka, Chińska Republika Ludowa, Indonezja, Peru, Republika Chile, Republika Serbii, Turcja, Ukraina, USA),
- ▶ 4 decyzje uchylające upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego,
- ▶ 3 decyzje odmawiające wydania upoważnienia na import produktów rolnictwa ekologicznego z Ukrainy i USA.

Skuteczność systemu kontroli importowanych produktów rolnictwa ekologicznego zapewnia kontrola graniczna, przeprowadzana przez IJHARS.

Zezwolenia na odstępstwa od produkcji metodami ekologicznymi

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na wniosek producentów ekologicznych, składany do wojewódzkich inspektorów IJHARS właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności.

W 2010 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 1.705 decyzji administracyjnych, w tym 1.493 decyzji

zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi i 212 decyzji negatywnie odnoszących się do wniosków złożonych przez producentów rolnych.

Odwołania od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji wniosło do Głównego Inspektora JHARS 18 producentów ekologicznych. Po rozpatrzeniu spraw Główny Inspektor JHARS:

- ▶ utrzymał w mocy 5 decyzji wydanych przez wojewódzkich inspektorów JHARS,
- ▶ uchylił i przekazał do ponownego rozpatrzenia wojewódzkim inspektorom 13 decyzji administracyjnych.

Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nabywania uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego – od dnia 1 stycznia 2011 r. kontrolę u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2010 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 10 egzaminów, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego przystąpienie do sprawdzenia wiedzy z zakresu wszystkich 6 specjalizacji. W ramach poszczególnych specjalizacji odbyło się od 2 do 8 egzaminów (tabela 7).

TABELA 7. Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych rodzajów specjalizacji

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	8
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	2
3.	Pszczelarstwo	2
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	3
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	3
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	3
Razem		21

TABELA 8. Liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych rodzajów specjalizacji

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba inspektorów wpisanych do rejestru w zakresie danej specjalizacji
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	175
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	14
3.	Pszczelarstwo	6
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	5
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	25
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	10
Razem		235

W wyniku egzaminów do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego wpisano 182 osoby, które uzyskały 235 uprawnień do kontroli, w tym niektóre osoby w zakresie kilku rodzajów specjalizacji (tabela 8).

Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego

W 2010 r. pracownicy GIJHARS byli prelegentami w warsztatach organizowanych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez Krajową Izbę Gospodarczą pod nazwą *Przetwórstwo produktów ekologicznych – aspekty prawne, działania wspierające i znakowanie*, a także w warsztatach organizowanych przez MRiRW dla inspektorów rolnictwa ekologicznego. Ponadto, IJHARS podczas każdej kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz kontroli znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych weryfikowała, czy oznakowanie produktów nie sugeruje w sposób bezprawny, że zostały one wyprodukowane metodami ekologicznymi.

Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością

Produkty regionalne i tradycyjne wytwarzane zgodnie ze specyfikacją wyróżnione są posiadaniem jednego z następujących rodzajów oznaczeń:

- ▶ Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP),
- ▶ Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG),
- ▶ Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS).

Stosowanie tych oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ich ochronę przed bezprawnym

używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Wytwarzanie produktów regionalnych i tradycyjnych przyczynia się do rozwoju obszarów wiejskich poprzez różnicowanie działalności rolniczej i promocję tych regionów, a producentom wytwarzającym produkty o wysokiej jakości i wyjątkowych walorach daje możliwość zaistnienia na rynku.

Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa.

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS są:

- ▶ Minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniający jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwo jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ upoważnione jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

IJHARS przeprowadza także kontrole urzędowe, mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów w zakresie

ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem w celach komercyjnych, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki.

Nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi

IJHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane zgodnie z Polską Normą 45011 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2010 r. funkcjonowało 5 upoważnionych jednostek certyfikujących (tabela 9), przy czym 3 na wniosek producentów przeprowadzały kontrole i wydały ogółem 55 certyfikatów na takie produkty jak: miód kurpiowski, truskawka kaszubska oraz wiśnia nadwiślanka.

W ramach nadzoru sprawowanego nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ kontroluje jednostki certyfikujące w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych oraz kwalifikacji pracowników;
- ▶ dokonuje sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli producentów;
- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące, dotyczących kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją;

- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne, w których wyznacza termin usunięcia uchybień wskazanych w tych wnioskach.

W celu sprawdzenia stanu przygotowania do realizacji powierzonych zadań, w jednostkach certyfikujących, które po raz pierwszy poddawane są kontroli w ramach sprawowanego nadzoru, oceniany jest pełen zakres ich działalności w obszarze przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją. Szeroki zakres kontroli pozwala ocenić, które z elementów działania jednostki wymagają dopracowania.

W 2010 r. kompleksową kontrolą objęto jedną jednostkę certyfikującą, spośród trzech, które przeprowadziły kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia wysokiej jakości produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrola przeprowadzana jest na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować produkt symbolem ChNP, ChOG lub GTS, składany do właściwego miejscowo wojewódzkiego inspektora JHARS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów pro-

TABELA 9. Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2010 r.

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
2.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
3.	PNG Sp. z o.o. Jednostka Certyfikująca PNG w Zajączkowi	Zajączków k. Kielc
4.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Kraków
5.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

TABELA 10. Liczba wydanych świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego posiadającego ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją w 2010 r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw jakości
1.	Rogal świętomarciński	ChOG	108
2.	Oscypek	ChNP	23
3.	Redykołka	ChNP	8
4.	Bryndza podhalańska	ChNP	7
5.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	5
6.	Obwarzanek krakowski	ChOG	4
7.	Kielbasa Lisiecka	ChOG	3
8.	Andruty kaliskie	ChOG	2
9.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	2
10.	Pierekaczewnik	GTS	1
11.	Staropolski miód pitny „trójniak”*	GTS	1
Razem			164

* utrzymany został certyfikat z 2009 r. wydany na okres 3 lat

dukcji i ocenie czy spełnione są wymagania specyfikacji, które decydują o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Zakres tej kontroli nie wybiega poza wymagania specyfikacji.

Inspektor WIJHARS sprawdza również dokumentację prowadzoną przez producenta, w tym rejestry dokumentujące przebieg poszczególnych etapów produkcji, które pozwalają na odtworzenie procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych (ChNP i ChOG) weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych (GTS) sprawdzane są minimalne wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2010 r. Komisja Europejska wpisała do rejestru chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych 8 polskich nazw produktów rolnych i środków spożywczych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. zarejestrowano 23 polskie nazwy.

W 2010 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS zrealizowali wszystkie *Wnioski o dokonanie kontroli zgodności procesu*

produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją złożone przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 163 świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją dla 10 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS (tabela 10).

Kontrole urzędowe produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS

Urzędowe kontrole w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie znakowanych chronionymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione; celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją lub aluzją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu.

Podczas każdej kontroli prowadzonej przez inspektorów IJHARS w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spo-

żywczych, zwracano uwagę, czy znakowanie produktów nie zawiera informacji bezprawnie wykorzystujących renomę nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

W 2010 r. inspektorzy IJHARS w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzili zarówno bezprawne używanie chronionych nazw w oznakowaniu produktów niezgodnych ze specyfikacją, jak również błędy w oznakowaniu produktów, na które wydano świadectwa jakości potwierdzające wytwarzanie wyrobów zgodnie z deklarowaną specyfikacją. Nieprawidłowości stwierdzono m.in. w przypadku używania nazw serów kojarzących się z nazwami *parmezan i feta* oraz wyrobów cukierniczych nawiązujących do nazwy *Rogal świętomarciński*. Stwierdzono również bezprawne używanie nazwy *Café de Colombia* w przypadku kawy, która nie odpowiadała specyfikacji. Nazwa *Café de Colombia* jest jedną z 2 nazw zarejestrowanych dla produktów pochodzących spoza UE.

Inne zadania realizowane na rzecz produktów regionalnych i tradycyjnych

W 2010 r. IJHARS współpracowała z jednostkami przeprowadzającymi urzędowe kontrole zgodności procesu produkcji ze specyfikacją w innych państwach UE oraz organami, których zadaniem jest ochrona produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

Kontrola ex-post

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej, administrowanych przez agencje płatnicze. Zakres kontroli ex-post dotyczy mechanizmów realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Kontrole ex-post wykonywane są przez IJHARS na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zgodnie z ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zadaniem Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post jest między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli,

- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rynków rolnych dokonuje wyboru podmiotów do kontroli na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka, opracowuje projekt rocznego planu kontroli oraz przekazuje Głównemu Inspektorowi JHARS programu kontroli do realizacji.

Inspektorzy IJHARS przeprowadzają kontrolę beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym, w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARR (dopłaty do przetwórstwa, interwencyjny zakup i sprzedaż, dopłaty do składowania oraz wycofywania z rynku, a także limitowania produkcji) i mechanizmów administrowanych przez ARiMR (np. dopłaty do przetwórstwa owoców i warzyw).

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są do agencji płatniczych, wg właściwości rzeczowej administrowanych mechanizmów WPR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości agencje płatnicze podejmują odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

W 2010 r. inspektorzy IJHARS przeprowadzili łącznie 191 kontroli (67 planowych i 124 krzyżowe). Cztery kontrole krzyżowe zrealizowano na wniosek innych państw członkowskich, w tym: 2 kontrole na wniosek Węgier oraz po 1 kontroli na wniosek Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. W porównaniu do 2009 r. liczba kontroli planowych przeprowadzonych w 2010 r. wzrosła o 29, tj. 76,3%. Przedsiębiorcy, u których w 2010 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę 313,1 mln EUR, tj. o 260,5 mln EUR więcej niż w 2009 r.

Najwięcej kontroli dotyczyło takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 47 kontroli, w tym 34 krzyżowe,

- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 32 kontrole, w tym 25 krzyżowych,
- ▶ *Pomoc finansowa z tytułu dostarczenia pomidorów do przetwórstwa* – 31 kontrole, w tym 28 krzyżowych,
- ▶ *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej* – 22 kontrole, w tym 14 krzyżowych.

Największą liczbę kontroli ex-post planowych w 2010 r. wykonały WIJHARS w Warszawie (15), Bydgoszczy (11), Łodzi (7), Wrocławiu (7) i Poznaniu (6), natomiast kontrole krzyżowych – WIJHARS w Bydgoszczy (42), Lublinie (15), Warszawie (13), Łodzi (12) oraz Poznaniu (12).

W wyniku kontroli ex-post przeprowadzonych w 2010 r. inspektorzy IJHARS stwierdzili 9 nieprawidłowości finansowych u beneficjentów uczestniczących w 4 mechanizmach WPR w roku budżetowym 2007/2008 i 2008/2009, tj.:

- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – nieprawidłowości dotyczyły wykorzystania mleka objętego systemem dopłat w sposób niezgodny z przepisami UE, przekroczenia maksymalnych ilości mleka przypadających do spożycia na jedno dziecko w ciągu dnia oraz przyjmowania do spożycia mleka dla większej liczby uczniów niż w rzeczywistości – ogółem w tym zakresie stwierdzono 5 nieprawidłowości,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – nieprawidłowości polegały na zawyżeniu wartości produkcji wprowadzonej do obrotu (produkcji wytworzonej przez członków grupy) – ogółem w tym zakresie stwierdzono 2 nieprawidłowości,
- ▶ *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż* – nieprawidłowość dotyczyła błędnie wskazanego miejsca przechowywania zbóż oraz magazynu, z którego zboża były transportowane do magazynu interwencyjnego,
- ▶ *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej* – nieprawidłowość dotyczyła niewłaściwie wypłaconej kwoty beneficjentowi przez agencję płatniczą za dostarczony towar do magazynu organizacji charytatywnej.

W trakcie kontroli inspektorzy IJHARS stwierdzili również:

- ▶ błędy i pomyłki w prowadzeniu i przechowywaniu dokumentacji,

- ▶ niedopełnienie części obowiązków wynikających z umów,
- ▶ rozbieżności w danych zamieszczanych w dokumentach,
- ▶ niekompletność dokumentacji,
- ▶ niewywiązywanie się z warunków dotyczących wielkości dostaw,
- ▶ niedotrzymanie terminów płatności przez beneficjentów.

Ponadto, w 2010 r. IJHARS w ramach pomocy wzajemnej przekazała do Republiki Federalnej Niemiec wniosek o wykonanie kontroli krzyżowej ex-post, celem weryfikacji dokumentacji przedsiębiorcy uczestniczącego w mechanizmie WPR *Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych*.

Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego

Zadania delegowane IJHARS obejmowały 21 mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego, w następujących kategoriach:

- ▶ działania interwencyjne – zakup i sprzedaż (mleko w proszku, masło, pszenica, kukurydza, cukier, wołowina),
- ▶ dopłaty do prywatnego przechowywania (wieprzowina, wołowina, baranina, kozina),
- ▶ dopłaty do produkcji i przetwórstwa (mleko, masło, cukier, skrobia, susz paszowy, słoma lniana i konopna).

Czynności przeprowadzane przez IJHARS w ramach zadań delegowanych dostosowane są do specyfiki danego mechanizmu WPR i obejmują:

- ▶ analizę laboratoryjną próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR lub inspektorów IJHARS,
- ▶ przeprowadzanie kontroli, pobieranie próbek i ich analizę laboratoryjną.

Realizując zadania delegowane w 2010 r. IJHARS przeprowadziła 80 kontroli w ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” (Mcu).

W laboratoriach GIJHARS zbadano 857 próbek pobranych w ramach kontroli 5 mechanizmów WPR, w tym:

- ▶ 658 próbek w mechanizmie *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (Wpż)*,

- ▶ 98 próbek w mechanizmie *Dopłaty do produkcji suszu paszowego (Dsu)*,
- ▶ 79 próbek w mechanizmie *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż (Izb)*,
- ▶ 11 próbek w mechanizmie *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru (Mcu)*,
- ▶ 11 próbek w mechanizmie *Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno (Dslk)*,

Celem badania laboratoryjnego próbek jest potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie. Badania wykonywane są przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a uzyskane wyniki są podstawą właściwej realizacji zasad określających przyznawanie dopłat z unijnych funduszy.

Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej

Świadectwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej, wydawane są przez IJHARS na wniosek eksportera mięsa wołowego do krajów trzecich. W oparciu o wyżej wymienione świadectwa eksporterzy mogą ubiegać się o specjalne refundacje wywozowe do mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej, w ramach mechanizmów WPR „Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny”.

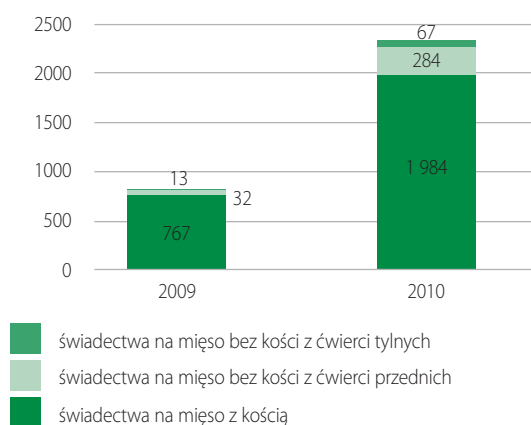
Ogółem w 2010 r., IJHARS wydała 2.335 świadectw potwierdzających pochodzenie wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej, w tym:

- ▶ 1.984 świadectwa dla mięsa z kością (tj. o 1.237 świadectw więcej niż w 2009 r.),
- ▶ 284 świadectwa dla mięsa bez kości z ćwierci przednich (tj. o 252 świadectwa więcej niż w 2009 r.),
- ▶ 67 zaświadczeń dla mięsa bez kości z ćwierci tylnych (tj. o 54 świadectwa więcej niż w 2009 r.).

Mięso wołowe z kością objęte nadzorem stanowiło ogółem 23,7 tys. ton, przy czym 75,9% wyeksportowano poza obszar UE, a 24,1% przeznaczono do odkostnienia w kraju. Mięso wołowe z kością wyeksportowano na teren Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Kosowa, Macedonii, Rosji, Turcji, oraz na wyspę Majotte. W wyniku odkostnienia 5,7 tys. t mięsa z kością uzyskano 3,8 tys. t mięsa bez

kości, z których ponad 99,0% (tj. 3,78 tys. t) wyeksportowano do Egiptu, Iranu, Izraela, Kazachstanu, Rosji, Tunezji oraz na wyspę Majotte.

RYСУNEK 7.
Liczba świadectw dla wołowego mięsa z kością wystawionych przez IJHARS w latach 2009–2010

Porównując liczbę świadectw wydanych w kolejnych latach (rysunek 7), można stwierdzić, że zainteresowanie eksporterów refundacjami w 2010 r. było dużo większe niż w 2009 r. Wzrost zainteresowania eksportem wołowiny, objętej refundacjami wywozowymi, dotyczył zarówno mięsa z kością jak i mięsa bez kości. Trzykrotnie częściej niż w 2009 r., eksporterzy wnioskowali o wystawienie świadectw potwierdzających pochodzenie mięsa z bydła płci męskiej.

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy

Kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi przez zakłady ubojowe oraz oznaczania przez zakłady przetwórcze mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji.

Ogółem w 2010 r. IJHARS przeprowadziła kontrolę w 447 podmiotach prowadzących ubój, rozbiór mięsa i produkcję przetworów mięsnych.

Kontrolą objęto:

- ▶ 930 tusz pochodzących z bydła oznaczonego kategorią V (tj. w wieku do ośmiu miesięcy włącznie),
- ▶ 85 tusz pochodzących z bydła oznaczonego kategorią Z (tj. w wieku od powyżej ośmiu miesięcy do dwunastu miesięcy włącznie),
- ▶ 2 półtusze, 22 ćwierci tylne i 24 ćwierci przednie pochodzące z bydła oznaczonego kategorią Z,
- ▶ 47 partii elementów kulinarnych z mięsa wołowego oznaczonego kategorią V, o łącznej masie 2,1 t.

Kontrola wykazała nieprawidłowości, polegające na:

- ▶ nieterminowym składaniu informacji kwartalnych do WIJHARS o liczbie uzyskanych z uboju tusz wołowych, co stwierdzono w przypadku 4 podmiotów,
- ▶ nieprawidłowym oznakowaniu 2 tusz pochodzących z bydła oznaczonego kategorią V,
- ▶ braku umieszczenia w rejestrze informacji dotyczących 1 tuszy pochodzącej z bydła kategorii V,
- ▶ nieprawidłowym oznakowaniu 3 partii elementów kulinarnych pochodzących z bydła oznaczonego kategorią V, o łącznej masie 69,5 kg.

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowy

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowy ma na celu zapewnienie prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowy i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowy.

W 2010 r. obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej podlegało w I półroczu 2010 r. – 38 ubojni bydła i w II półroczu 2010 r. – 47 ubojni bydła. Ogółem w 2010 r. IJHARS przeprowadziła 171 kontroli prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowy.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku przestrzegania terminów przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (2 ubojnie),

- ▶ braku archiwizacji informacji zwrotnych potwierdzających przesłanie raportu o cenach (4 ubojnie),
- ▶ braku kalkulacji kosztów transportu zwierząt (2 ubojnie),
- ▶ braku sporządzania kalkulacji płatności dodatkowych, ze względu na nie wypłacanie dostawcom zwierząt żadnych premii okresowych w oparciu o umowę,
- ▶ nieprawidłowym dokonywaniu korekt masy tusz do postaci wzorcowej (3 ubojnie),
- ▶ nieprawidłowym przeliczania masy tusz z masy poubojowej cieplej na masę poubojową schłodzoną (5 ubojni),
- ▶ błędnym wskazaniu w raportach bydła zakupionego po stawkach ryczałtowych, które nie podlegają raportowaniu (2 ubojnie),
- ▶ błędnym wyliczeniu ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (9 ubojni).

Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku *Poznaj Dobrą Żywność*

Celem programu *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ) jest promowanie artykułów rolno-spożywczych o wysokiej i stabilnej jakości, a oznaczenie znakiem *PDŻ* pomaga konsumentowi w wyborze odpowiedniego dla niego produktu. Jednocześnie realizowany jest cel wspólnotowej polityki w zakresie żywności, polegający na poszerzaniu obszaru wysokiej jakości i różnorodności żywności na Wspólnym Rynku.

Znak *PDŻ* przyznawany jest tylko wyrobom, które spełniają kryteria, opracowane przez Kolegium Naukowe ds. jakości produktów żywnościowych. Udział w Programie jest dobrowolny i mogą w nim uczestniczyć przedsiębiorcy Państw Członkowskich Unii Europejskiej.

Znak *PDŻ* nadawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, między innymi na podstawie pozytywnej opinii Głównego Inspektora JHARS, dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

Ogółem w 2010 r. Główny Inspektor JHARS uwzględniając kryteria jakościowe określone przez Kolegium Naukowe ds. jakości produktów żywnościowych, wydał 170 opinii w sprawie nadania znaku *PDŻ* (tabela 11).

TABELA 11. Grupy towarowe, których produkty uzyskały opinie w sprawie nadania znaku PDŻ w 2010 r.

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	68
2.	Przetwory z mięsa czerwonego	43
3.	Przetwory owocowo-warzywne	13
4.	Wyroby piekarskie	13
5.	Przetwory z mięsa drobiowego	10
6.	Wyroby ciastkarskie	6
7.	Kawa	6
8.	Wyroby garmażeryjne	5
9.	Wyroby cukiernicze	4
10.	Wyroby spirytusowe	1
11.	Miód	1
Razem		170

Wydanie opinie w zakresie jakości handlowej produktów dotyczyły najczęściej: przetworów mlecznych, przetworów z mięsa czerwonego, przetworów owocowo-warzywnych, przetworów z mięsa drobiowego oraz wyrobów piekarskich.

4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS

Nadzór nad rynkiem wina

Kontroli IJHARS podlegają podmioty wyrabiające wino gronowe z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie kraju oraz zamierzające przeznaczyć je do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino gronowe lub moszcz gronowy przeznaczone do obrotu mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Prezesowi Agencji Rynku Rolnego. W 2010 r. w ewidencji Prezesa ARR zarejestrowanych było 20 podmiotów zlokalizowanych na terenie 10 województw (rysunek 8).

W porównaniu do 2009 r. liczba podmiotów zmniejszyła się o 3 producentów win gronowych uzyskanych z winogron pochodzących z upraw krajowych, tj. o 13,0% (tabela 12).

Powierzchnia upraw winorośli w 2010 r. obejmowała ogółem 28,9 ha i była mniejsza o 0,1 ha w porównaniu do

RYСУNEK 8.

Liczba podmiotów podlegających nadzorowi w zakresie jakości handlowej wyrobów winiarskich uzyskanych z winogron pochodzących z upraw własnych

2009 r. Szacunkowa wielkość produkcji win gronowych wyniosła 437 hl i była większa o 12 hl niż w 2009 r.

W ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS nad rynkiem wyrobów winiarskich uzyskanych z winogron pochodzących z upraw krajowych, w 2010 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej win gronowych, sprawdzając między innymi:

- ▶ spełnienie wymagań formalno-prawnych (prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu

TABELA 12. Zestawienie podmiotów wyrabiających wino gronowe z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR w latach:	
		2009/2010	2010/2011
1	dolnośląskie	4	5
2	lubuskie	2	2
3	mazowieckie	1	1
4	małopolskie	5	3
5	opolskie	1	1
6	podkarpackie	2	2
7	pomorskie	1	1
8	śląskie	2	2
9	świętokrzyskie	2	1
10	wielkopolskie	3	2
Razem		23	20

produktów winiarskich, wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego),

- ▶ parametry fizykochemiczne wyrobów winiarskich,
- ▶ poprawność oznakowania wina przeznaczonego do obrotu,
- ▶ prawidłowość prowadzenia procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina gronowego, w przypadku podmiotów wyrabiających powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym,
- ▶ prawidłowość przebiegu procesów enologicznych – w odniesieniu do podmiotów, które zgłosiły zamiar ich przeprowadzenia, tj. procesów wzbogacania, odkwaszania i słodzenia.

W 2010 r. nadzorem w zakresie prawidłowości przeprowadzania procesów enologicznych objęte zostały wszystkie podmioty wpisane do ewidencji ARR. W zakresie prawidłowości przeprowadzania procesów enologicznych nadzorem objęto ogółem 6 podmiotów, w tym 5 wyrabiających wino gronowe, które dokonały zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia procesu wzbogacania oraz 1 podmiot, który zgłosił zamiar przeprowadzenia procesu odkwaszania.

W trakcie prowadzonych kontroli do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 19 partii win gronowych, o łącznej objętości 159 hl. Badania laboratoryjne przeprowadzone przez Centralne Laboratorium GIJHARS w Poznaniu

wykazały, że 2 partie wyrobów winiarskich o łącznej objętości 13 hl (tj. 8,4% objętości ogółem skontrolowanej) nie spełniały wymagań z uwagi na zawyżoną zawartość dwutlenku siarki.

Kontrolą prawidłowości znakowania objęto 14 partii win gronowych o łącznej objętości 82 hl. Nieprawidłowości stwierdzono w oznakowaniu 4 partii wina o łącznej objętości 20 hl (tj. 24,5% objętości ogółem skontrolowanej).

Kontrolą w zakresie prawidłowości usuwania produktów ubocznych powstałych przy produkcji wina gronowego objęto 6 podmiotów. Badaniom laboratoryjnym w Centralnym Laboratorium GIJHARS w Poznaniu poddano ogółem 6 próbek produktów ubocznych, tj. 3 próbki osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 450 l i masie 50 kg oraz 3 próbki wytlóków z partii o łącznej objętości 1.307 l i masie 1.530 kg. Zawartość alkoholu oznaczona w badanych próbkach produktów ubocznych była zgodna z wymaganiami rozporządzenia MRiRW z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie minimalnej zawartości alkoholu w wytlókach i osadzie drożdżowym. W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono ponadto, że 2 podmioty wycofały produkty uboczne powstałe przy produkcji wina bez uprzedniego zgłoszenia do właściwego WIJHARS o zamiarze usunięcia tych produktów.

Kontrole w zakresie prowadzenia obowiązkowej dokumentacji wykazały nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku zamieszczenia informacji w rejestrze o dodaniu do wina z odmiany Rondo wina z odmiany *Regent* – 1 podmiot;
- ▶ braku opracowanego w formie pisemnej i wdrożonego systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego – 1 podmiot.

Nadzór nad rynkiem chmielu

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że chmiel wprowadzany do obrotu jest jednolity odmianowo, a jego jakość jest zgodna z przepisami.

W 2010 r. w ramach nadzoru sprawdzono (tabela 13):

- ▶ 1.836 plantacji chmielu zgłoszonych do ewidencji, należących do 868 plantatorów, przy czym: 90,6% stanowiły plantacje z rejonu lubelskiego, 7,3% z rejonu wielkopolskiego, 2,1% z rejonu dolnośląskiego,
- ▶ 180 plantacji – w ramach kontroli jednolitości odmianowej,
- ▶ 1.042 próbki wszystkich odmian chmielu o masie 1.845,1 t.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ całkowita powierzchnia plantacji chmielu wyniosła 1.886,61 ha, w tym:
  - upraw z odmianami gorzyczkowymi – 1.307,68 ha, co stanowiło 70,1%,

– upraw z odmianami aromatycznymi – 558,03 ha, co stanowiło 29,9%,

- ▶ wielkość plantacji wynosiła średnio – 1,02 ha,
- ▶ 29 plantacji, o łącznej powierzchni 63,1 ha, było niejednolitych odmianowo (16,1% plantacji objętych kontrolą jednolitości i 23,7% powierzchni skontrolowanej), w związku z powyższym wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 25 decyzji administracyjnych nakazujących producentom chmielu zniszczenie roślin niejednolitych odmianowo poprzez wykopanie karp tych roślin,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 1.829,4 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy wydali 1.026 certyfikatów, w tym:
  - w rejonie lubelskim – 912 certyfikatów na chmiel o masie 1.489,1 t (tj. 81,4% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
  - w rejonie wielkopolskim – 76 certyfikatów na chmiel o masie 197,8 t (tj. 10,8% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
  - w rejonie dolnośląskim – 36 certyfikatów na chmiel o masie 142,5 t (tj. 7,8% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 16 partii chmielu o masie 15,7 t (tj. 0,9% masy certyfikowanego chmielu) z powodu zawyżonej zawartości zanieczyszczeń i zawyżonej wilgotności; producenci chmielu po poddaniu chmielu zabiegom suszenia i czyszczenia ponownie złożyli wnioski o wydanie certyfikatu na chmiel nieprzygotowany,

TABELA 13. Plantacje chmielu objęte nadzorem IJHARS w 2010 r.

Wyszczególnienie	Region uprawy chmielu				
	Lubelski	Dolnośląski	Wielkopolski	Ogółem	
Liczba plantatorów	826	30	12	868	
Liczba plantacji	1.663	134	39	1.836	
Powierzchnia plantacji /ha/	ogółem, w tym	1.596,37	161,44	108,80	1.886,61
	gorzyczkowe	1.084,85	126,45	96,38	1.307,68
	aromatyczne	511,52	34,99	12,42	558,93
Plantacje objęte kontrolą jednolitości	liczba	75	14	91	180
	ha	109,57	42,29	113,95	265,81
Plantacje niejednolite odmianowo:	liczba	2	13	14	29
	ha	5,41	40,07	17,62	63,10
Wydane decyzje	2	13	10	25	

- ▶ 121 partii chmielu o masie 198 t (tj. 10,8% masy chmielu certyfikowanego), ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, certyfikowano jako chmiel zaziarniony,
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 307,4 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 79 certyfikatów, w tym:
  - na granulaty typ 45 – 26 certyfikatów na partię o masie 56,7 t,
  - na granulaty typ 90 – 45 certyfikatów na partię o masie 224,5 t,
  - na ekstrakt chmielowy CO₂ – 22 certyfikaty na partię o masie 26,2 t,

Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP

System klasyfikacji zwierząt rzeźnych zapewnia rzetelną ocenę jakości półtuszy, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustaleniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10.400 szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3.900 szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych

W 2010 r. nadzorem IJHARS objęto 82 ubojnie bydła (tj. o 8 więcej niż w 2009 r.), w tym 79 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 3 zakłady, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 9).

RYСУNEK 9.
Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2010 r.

* w tym jeden zakład prowadzący klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2010 r. nadzorem IJHARS stanowiły 29,9% ogółu ubojni działających na terenie kraju (274), przy czym w porównaniu do 2009 r. ich udział wzrósł o 5,1 punktu procentowego (w 2009 r. wyniósł 24,8%).

Ogółem w 2010 r. przeprowadzono 846 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 830 (tj. 98,1%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 16 w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W porównaniu do 2009 r. liczba wizyt kontrolnych przeprowadzonych w 2010 r. wzrosła o 126, tj. 17,5%. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 142 rzeczoznawców (tj. 76,3% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 33,5 tys. szt. tusz wołowych.

Ubój bydła w 2010 r. wyniósł 1.446,5 tys. szt., w tym 1.265,1 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS,

TABELA 14. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w latach 2009–2010

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	298	274	-8,0
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	74	82	+10,8
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	6	3	-50,0
Liczba przeprowadzonych kontroli	720	846	+17,5
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w ubojni	9,73	10,3	+5,8
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	42,8	39,6	-7,4

co stanowiło 87,5% całkowitego uboju dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1.200,1 tys. szt. tusz wołowych, tj. 94,9% wszystkich tusz poddanych klasyfikacji w systemie EUROP. Liczba tusz poddanych klasyfikacji stanowiła 83,0% bydła poddanego ubojowi w zakładach nadzorowanych.

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2010 r. wynosiła ogółem 33,5 tys. szt., w tym 32,8 tys. szt. (tj. 97,9%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2009 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zwiększyła się o 9,7%. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 39,6 szt. i była nieznacznie niższa niż w 2009 r. (tabela 14).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach, a czynności ustalania klas jakości prowadziły osoby posiadające aktualne uprawnienia,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła: 24,1 tys. szt. (tj. 71,9% skontrolowanych), a pod względem otluszczenia 21,9 tys. szt. (65,4%),
- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 9,4 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 5,6 tys. szt. tusz (tj. 16,7% kontrolowanych) a ocena zaniżona – 3,8 tys. szt. (tj. 11,3%),
- ▶ nieprawidłowa ocena otluszczenia dotyczyła 11,7 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona – 4,2 tys. szt. tusz (tj. 12,5% kontrolowanych), a ocena zaniżona – 7,5 tys. szt. tusz (tj. 22,4%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 374 szt. tusz, tj. 1,1% kontrolowanych,

- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 78 szt. tusz, tj. 0,2% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych wystąpiło w 4 zakładach ubojowych (tj. w 4,9% kontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 7 ubojniach (tj. 8,5% kontrolowanych), pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji, a informacje były zgodne z dokumentacją zakładową.

Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2010 r. nadzorem IJHARS objęto 274 ubojnie trzody chlewnej (tj. o 11 zakładów mniej niż w 2009 r.), w tym 8 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 10).

RYSUNEK 10.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2010 r.

* w tym jeden zakład prowadzący klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2010 r. nadzorem IJHARS stanowiły 43,0% ogółu ubojni trzody działającej na terenie kraju (637), przy czym w porównaniu do 2009 r. ich udział wzrósł o 5,1 punktu procentowego (w 2009 r. wynosił 40,9%).

W 2010 r. przeprowadzono ogółem 1.783 wizyty kontrolne w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 97 więcej niż w 2009 r. (o 5,7%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 393 rzeczoznawców (tj. 76,2% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 70,3 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na 31 grudnia 2010 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 516 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadza ją 442 osób, tj. 85,7% wszystkich uprawnionych. W porównaniu do 2009 r. liczba rzeczoznawców klasyfikujących tusze wieprzowe w 2010 r. zmniejszyła się o 25 osób, tj. o 4,6%.

Ubój trzody chlewnej w 2010 r. wyniósł 17,5 mln. szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 15,8 mln. szt. trzody chlewnej, co stanowiło 90,3% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 14,2 mln. szt. tusz wieprzowych, tj. 81,3% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej poddanych klasyfikacji w systemie EUROP. Liczba tusz objętych klasyfikacją stanowiła 90,0% trzody chlewnej poddanej ubojowi w zakładach nadzorowanych (tabela 15).

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2010 r. wynosiła 14,2 mln. szt. i wzrosła

w porównaniu do 2009 r. o 16,6%. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 39,4 szt. i była o 3,6 szt. (tj. 10,0%) wyższa od średniej z 2009 r.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ choirometry posiadało 248 zakładów, tj. 90,2% kontrolowanych,
- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniało 271 zakładów, tj. 98,9% kontrolowanych,
- ▶ klasyfikacji tusz wieprzowych (pomimo podlegania takiemu obowiązkowi) nie podjęło 27 zakładach ubojowych, tj. 9,8% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 28 zakładach ubojowych, tj. w 10,2% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) stwierdzono w 2 zakładach, tj. 0,7% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowy pomiar miłośności wykonano w przypadku 9,2 tys. szt. tusz, tj. 13,1% skontrolowanych,
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych przeprowadzały osoby bez aktualnych uprawnień rzeczoznawcy w 15 zakładach, tj. 5,5% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 9,4 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 13,4% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 5,9 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 8,4% kontrolowanych,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawiane dostawcom żywca rzeźnego, były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach,

TABELA 15. Zestawienie danych w zakresie liczby ubojni trzody chlewnej oraz liczby przeprowadzonych kontroli w latach 2009–2010

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	696	637	-8,4
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	285	274	-3,8
Liczba przeprowadzonych kontroli	1.686	1.783	+5,7
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w jednej ubojni	5,9	6,5	+10,1
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas kontroli	35,8	39,4	+10,0

Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie przepisów określających poziom zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. W 2010 r. nadzorem IJHARS objęto 70 podmiotów zajmujących się produkcją i wprowadzaniem do obrotu mięsa drobiowego i jego przetworów (tj. 20,3% podmiotów znajdujących się w ewidencji WIJHARS).

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 35 partii mięsa drobiowego (z kurcząt i indyków) o łącznej masie ok. 108,8 t. Wyższą zawartość wody oznaczonej, od ilości wody technologicznie uzasadnionej, stwierdzono w 2 próbkach mięsa drobiowego (o łącznej masie 1,4 t), tj. 5,7% zbadanych.

Oceną organoleptyczną objęto 215 partii mięsa drobiowego (z kurcząt i indyków) o łącznej masie 392,2 t, sprawdzono również prawidłowość znakowania mięsa drobiowego (na podstawie 220 partii mięsa z kurcząt i indyków o łącznej masie 353,1 t) i przetworów drobiowych (na podstawie 114 partii wędlin drobiowych o łącznej masie 33,2 t).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ nieprawidłowe znakowanie mięsa drobiowego dotyczyło 53 partii (24,1% skontrolowanych) o łącznej masie 79,8 t (22,5% skontrolowanej masy); nieprawidłowości polegały na niewłaściwie ustalonym okresie przydatności do spożycia, nieprawidłowo podanej informacji o warunkach przechowywania, stosowania niewłaściwej nazwy handlowej mięsa drobiowego (tuszek i elementów), np. *elementy z kurczaka* zamiast *filet z piersi kurczaka*,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie przetworów drobiowych dotyczyło 31 partii (27,2% skontrolowanych) o łącznej masie 5,7 t (17,2% skontrolowanej masy); najczęściej kwestionowano nieprawidłowo podany skład produktu, brak informacji o masie netto, nieprawidłową nazwę,
- ▶ brak stosowania testu zakładowego do badania zawartości wody wchłoniętej przez mięso drobiowe, co stwierdzono w 9 podmiotach, tj. 12,9% skontrolowanych.

Nadzór nad rynkiem nawozów

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów IJHARS w 2010 r. przeprowadziła kontrolę prawidłowości znakowania nawozów wprowadzanych do obrotu oraz przestrzegania warunków dotyczących obrotu nawozami.

Kontrolę przeprowadzono u 41 producentów nawozów na terenie 11 województw, (tj. z wyjątkiem województwa lubuskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego). Skontrolowano ogółem 210 partii nawozów, w tym: 149 partii nawozów stałych o masie 12.039,4 t oraz 61 partii nawozów płynnych o objętości 835 hl.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ 2 producentów (tj. 4,9% skontrolowanych) wprowadziło do obrotu bez posiadania wymaganego pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa 4 partie nawozów organicznych i organiczno-mineralnych (tj. 15,4% skontrolowanych) o masie 9,5 t (tj. 3,7% masy skontrolowanych nawozów) i objętości 10 hl (tj. 4,7% objętości skontrolowanych nawozów),
- ▶ 10 producentów (tj. 24,4% skontrolowanych) wprowadziło do obrotu 49 partii (tj. 23,3% skontrolowanych) nawozów niewłaściwie oznakowanych o masie 1.223,7 t (tj. 10,2% skontrolowanej masy) i objętości 54 hl (tj. 6,5% skontrolowanej objętości); najczęściej kwestionowano brak zamieszczenia informacji dotyczących: masy netto nawozu, danych o deklarowanej zawartości składników pokarmowych, okresu przydatności nawozu do stosowania, instrukcji stosowania i przechowywania nawozu,
- ▶ 3 partie nawozów organicznych o objętości 32 hl, nie spełniły wymagań jakościowych deklarowanych przez producenta, z powodu zaniżonej zawartości składników pokarmowych, głównie azotu i fosforu.

4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny reali-

zowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana jest również dla podmiotów realizujących przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Zgodnie z zasadami udzielania dopłat do oprocentowania kredytów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest niezbędnym dokumentem, otrzymania tych dopłat.

IJHARS w 2010 r. dokonywała również oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wyrobów produkowanych przez zakłady ubiegające się lub zaopatrujące jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej. Ocena tych towarów przez IJHARS prowadzona jest w ramach zawartego porozumienia o współpracy z Wojskową Inspekcją Weterynaryjną.

W 2010 r. wydano ogółem 4.098 *Świadectw jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 1.411 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport (34,4% wydanych *Świadectw*); przedmiotem były głównie: mleko i jego przetwory (11.162 t), wyroby cukiernicze (3.464,1 t), przetwory owocowo-warzywne (6.058,7 t), kawa i herbata (1.911,1 t), mięso i jego przetwory (1.735,6 t) oraz owoce i warzywa mrożone (2.075 t); krajami do których najczęściej eksportowano były: Algieria, Azerbejdżan, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Mongolia, Turcja, Rosja, Ukraina,
- ▶ 880 świadectw dla towarów importowanych, przeznaczonych na rynek krajowy, tj. 21,5% wydanych; przedmiotem oceny były ryby i ich przetwory (9.069,5 t), owoce i warzywa suszone (1.552,8 t) oraz zioła i przyprawy (1.217,1 t); krajami z których najczęściej importowano wyżej wymienione artykuły były Chiny i Turcja,
- ▶ 388 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (9,5% wydanych); oceną objęto głównie: owoce i warzywa świeże (541 t), przetwory owocowo-warzywne (328,9 t i 1.000 hl), zboże i jego przetwory (187,3 t), wyroby cukiernicze (82,1 t), owoce i warzywa mrożone (73,7 t), mięso i jego przetwory (47,0 t) oraz mleko i jego przetwory (35,3 t i 2.415,5 hl),
- ▶ 1.017 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska, tj. 24,8% wydanych; przedmiotem oceny były głównie: przetwory owocowo-warzywne (792,5 t i 2.438,1 hl), ziemniaki i ich przetwory (180 t), zboże i jego przetwory (105,4 t), wyroby garmażeryjne (86,9 t), mięso i jego przetwory (81,8 t), wyroby piekarskie (65,8 t) oraz mleko i jego przetwory (34,1 t i 158,7 hl),
- ▶ 402 świadectwa na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją swojej produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT, tj. 9,8% wydanych; przedmiotem oceny były głównie: zboże i jego przetwory (11.031,8 t), owoce i warzywa świeże (6.112,8 t), ziemniaki i ich przetwory (3.567,6), mleko i jego przetwory (2.053,4 t i 5.218,2 hl) oraz jaja i ich przetwory (22.347.840 szt.).

Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa

Realizacja zadania dotyczącego zwalniania podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku kierowania ich do przemysłu spożywczego z miejsca produkcji, prowadzona jest przez IJHARS od 2009 r. Zwolnienie jest dokonywane w drodze decyzji administracyjnej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Podmiot, który uzyskał zwolnienie jest obowiązany informować pisemnie właściwego wojewódzkiego inspektora JHARS o zamiarze dostawy jaja do odbiorców w innych państwach członkowskich UE, na 14 dni przed każdą wysyłką jaj.

Wojewódzki inspektor JHARS może cofnąć w drodze decyzji zwolnienie, jeżeli podmiot nie wypełnia obowiązków wynikających z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, tj.:

- ▶ nie prowadzi ewidencji jaj nieoznakowanych,
- ▶ nie informuje wojewódzkiego inspektora JHARS o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych

TABELA 16. Zestawienie liczby podmiotów oraz decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj

Lp.	Organ wydający decyzję:	Liczba podmiotów	Liczba decyzji	Kraj wysyłki	Liczba jaj (szt.)	Liczba transportów
1	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	3	4	Niemcy	290.736.400	961
				Austria	15.543.360	51
				Dania	13.003.200	43
				Holandia	3.564.000	12
				Słowacja	2.916.000	10
2	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	27	Włochy	37.483.201	124
				Francja	19.497.600	65
3	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS	13	26	Niemcy	1.321.608.960	4.370
				Holandia	463.579.200	1.533
				Dania	276.091.200	913
				Austria	190.512.000	630
				Włochy	189.000.000	625
				Francja	187.790.400	621
				Finlandia	72.515.520	240
4	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS*	9	16			
RAZEM		26	73		3.083.841.041	10.198

*jaja nieoznakowane kierowane są do przetwórstwa na terenie kraju

państwach członkowskich UE, na 14 dni przed każdą wysyłką jaj.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje informacje o ilości lub masie jaj i miejscu wysyłki uzyskane od przedsiębiorcy, właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które posiadają zwolnienie.

W 2010 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 73 decyzje administracyjne zwalniające z obowiązku znakowania jaj, na wnioski złożone przez 26 podmiotów.

Jaja zwolnione ze znakowania były kierowane do zakładów przetwórczych na terenie Polski oraz do innych krajów UE, tj.: Niemiec, Finlandii, Danii, Holandii, Włoch, Austrii, Francji i na Słowację. Najwięcej zwolnionych jaj ze znakowania wysłano do Niemiec, Holandii i Danii (tabela 16).

Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

Zgodnie z *ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* do pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą być upoważnieni rzeczoznawcy.

Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych, a tym samym wspiera pracowników IJHARS w realizacji ustawowych zadań. Spełnienie tych wymagań potwierdzone jest co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom. Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości, ustalania sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2010 r. przeprowadzono ogółem 78 egzaminów, w zakresie 17 specjalizacji, do których przystąpiły 1.222 osoby. W 2010 r. uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 1.161 osób, tj. 95,0% ogółu przystępujących do egzaminu (tabela 17).

Liczba osób, które zdały egzamin zwiększyła się o 20 osób w porównaniu do 2009 r. Większe zainteresowanie dotyczyło głównie egzaminów z zakresu pobierania próbek

mleka i jego przetworów (ponad 20-krotnie), mięsa i jego przetworów (ponad 10-krotnie), buraków cukrowych i ich przetworów (o 72%) oraz klasyfikacji tusz wołowych

w systemie EUROP (o 13,2%). Mniej osób zainteresowanych było egzaminem z zakresu pobierania próbek chmielu i jego przetworów (12-krotnie).

TABELA 17. Liczba osób które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2010 r.

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba rzeczoznawców
1.	pobieranie próbek mleka i jego przetworów	256
2.	klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	222
3.	pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	196
4.	ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych	167
5.	klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	94
6.	pobieranie próbek mięsa i jego przetworów	53
7.	pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów	36
8.	pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów	31
9.	pobieranie próbek nasion roślin oleistych	31
10.	pobranie próbek wyrobów piekarskich	17
11.	ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych	16
12.	ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz ustalanie klas owoców i warzyw przetworzonych	13
13.	pobranie próbek miodu	10
14.	ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych	7
15.	pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych oraz ryb i ich przetworów	7
16.	pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych	3
17.	pobieranie próbek chmielu	2
Razem		1.161

5. Współpraca z instytucjami

5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

GIJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO), do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w sesjach kodeksowych oraz spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE.

W 2010 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 15 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz 1 sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których udział wzięło 18 delegatów z Polski, w tym 8 przedstawicieli IJHARS,
- ▶ 18 spotkań koordynacyjnych Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli, w których uczestniczyło 19 delegatów, w tym 12 przedstawicieli IJHARS.

Przedstawiciele Polski uczestniczyli również w 7 sesjach kodeksowych (Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu ds. Zasad Ogólnych, Komitetu ds. Zanieczyszczeń Żywności, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy i Komitetu ds. Żywności i Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych) oraz w 14 spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO:

- ▶ opracowywał (w porozumieniu z ekspertami współpracującymi) i przekazywał do Sekretariatu Rady UE ds. *Codex Alimentarius* stanowiska Polski dotyczące m.in.: przetworzonych warzyw i owoców, świeżych owoców i warzyw, mleka i produktów mlecznych, ryb i produktów rybnych, prac Komitetu Wykonawczego KKŻ FAO/WHO oraz Komitetu Koordynacyjnego dla Europy,
- ▶ koordynował przygotowania polskich ekspertów do bezpośredniego reprezentowania kraju na forum KKŻ FAO/WHO,
- ▶ pozyskał kolejnych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych,
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej IJHARS oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych,
- ▶ realizował zadania związane z pełnieniem przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO, zgodnie z Podręcznikiem Procedur Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- ▶ koordynował udział 17 polskich ekspertów w pracach 8 elektronicznych grup roboczych, powołanych w ramach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO.

Konferencja tematyczna

Znaczenie i rola KKŻ FAO/WHO w zapewnieniu bezpieczeństwa i jakości żywności oraz uczciwych praktyk w międzynarodowym handlu żywnością były tematem konferencji, która odbyła się w dniu 6 maja 2010 r. pod honorowym patronatem Pana Marka Sawickiego – Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W konferencji, zorganizowanej przez GIJHARS przy współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Państwowym Instytutem Weterynaryjnym – Państwowym Instytutem Badawczym, udział wzięło ponad 80 uczestników, będących przedstawicielami łącznie 35 instytucji, w tym: służb urzędowej kontroli żywności, instytutów naukowo-badawczych, środowisk akademickich związanych z rolnictwem i żywnością, organizacji oraz stowarzyszeń branżowych

i konsumentkich, producentów żywności, a także Departamentów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Spotkanie miało na celu prezentację prac KKŻ FAO/WHO, ze szczególnym uwzględnieniem zasad współpracy Polski z tą organizacją, wzmocnienie istniejących kontaktów polskich instytucji współpracujących z GIJHARS, jako Punktem Kontaktowym KKŻ FAO/WHO dla Polski oraz pozyskanie nowych ekspertów.

27 sesja Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy

27 sesja Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO) odbyła się w dniach od 5 do 8 października 2010 r. w Warszawie. Organizacja powyższego spotkania była jednym z zadań wynikających z objęcia przez nasz kraj prestiżowej funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy, w ramach prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (KKŻ FAO/WHO) na lata 2009–2011.

Celem prac Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy jest definiowanie potrzeb i problemów szeroko rozumianego regionu Europy (obejmującego obecnie 49 państw i jedną organizację członkowską – Unię Europejską) w zakresie norm dla żywności, wymiana informacji między państwami oraz integracja w obrębie regionu, a w konsekwencji zwiększenie poziomu bezpieczeństwa żywności. Sesje komitetu odbywają się zgodnie z wytycznymi FAO oraz z ogólnie przyjętymi standardami organizacji spotkań międzynarodowych, zazwyczaj raz na 2 lata.

W 27 sesji Komitetu CCEURO, zorganizowanej przez GIJHARS, udział wzięło 80 delegatów i obserwatorów reprezentujących 32 państwa i jedną organizację międzyrządową – członków KKŻ FAO/WHO, USA (obserwator) oraz 4 międzynarodowe organizacje pozarządowe. Spotkaniu przewodniczył Profesor Krzysztof Kwiatek z Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zagadnieniami dyskutowanymi w trakcie 4-dniowych obrad sesji CCEURO były między innymi: funkcjonowanie krajowych systemów urzędowej kontroli żywności, udział konsumentów w ustanawianiu norm z zakresu żywności,

a także stosowanie norm prywatnych. Ustalono wspólne stanowisko w sprawie propozycji maksymalnych dopuszczalnych limitów dla raktopaminy w mięsie. Wiele uwagi poświęcono zagadnieniu norm na produkty będące w obszarze zainteresowania regionu. Dyskutowano nad potrzebą zrewidowania regionalnej normy dla świeżych grzybów kurek (*Chanterelle*, *Cantharellus cibarius*) oraz nad opracowaniem normy regionalnej dla fermentowanego napoju mlecznego *ayran*. Komitet uzgodnił, że skieruje propozycję rewizji normy dla kurek oraz projekt nowej normy dla *ayranu* do rozpatrzenia przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

Warsztaty na temat Kodeksu Żywnościowego

W dniu 4 października 2010 r. w Warszawie odbyły się warsztaty na temat Kodeksu Żywnościowego, zorganizowane przez GIJHARS przy współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i Światową Organizacją Zdrowia (WHO). Warsztaty skierowane były do wszystkich państw regionu szeroko Europy należących do KKŻ FAO/WHO, a w szczególności do krajów rozwijających się, mniej zaangażowanych w pracę na forum Komisji. W seminarium wzięło udział 50 osób z 27 państw i organizacji międzynarodowych.

Spotkanie miało na celu przygotowanie delegatów do 27 Sesji CCEURO, a także wskazanie priorytetów dalszych działań FAO i WHO oraz innych partnerów w rejonie Europy. Omówiono również zagadnienia związane z analizą ryzyka w kontekście prac KKŻ FAO/WHO, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności wzmocnienia krajowych systemów bezpieczeństwa żywności i ochrony zdrowia publicznego. Dyskutowano także na temat pozyskiwania danych naukowych oraz ich roli w pracach kodeksowych. Warsztaty były odpowiedzią na istniejącą potrzebę organizacji tego typu spotkań i szkoleń, w szczególności ze strony państw w okresie transformacji.

Nominacja Polski na Koordynatora FAO/WHO dla Europy

Podczas obrad 27 sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO) Polska została ponownie nominowana na Koordynatora FAO/WHO dla Europy na

lata 2011–2013. Propozycję wysunęła Szwajcaria, przy jednoczesnym poparciu wielu innych delegacji. Polska wyraziła swoją gotowość do kontynuowania sprawowania funkcji Koordynatora Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy w 2012 r. Ostateczna decyzja o ewentualnym kontynuowaniu przez Polskę funkcji Koordynatora dla Regionu Europy w latach 2011–2013 zapadnie w lipcu 2011 r. w Genewie, w trakcie obrad 34 Sesji KKŻ FAO/WHO. Propozycje Turcji oraz Gruzji będą przedmiotem szczegółowych uzgodnień w 2011 r.

Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7). Powyższa grupa odpowiedzialna jest za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem działania Grupy Roboczej jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje nie będące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi tematem jej prac.

Prace Sekretariatu obejmują w szczególności:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynację działalności dotyczącą WP.7 w kraju, poprzez współpracę z krajowymi jednostkami zajmującymi się sprawami żywności,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach WP.7 EKG/ONZ.

W 2010 r. Polski Sekretariat:

- ▶ koordynował krajowe przygotowania do 6 sesji w ramach Grupy Roboczej (WP.7) ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (5 sesji sekcji branżowych, 1 sesji Grupy Roboczej (WP.7), w których udział wzięło łącznie 7 delegatów, w tym 4 pracowników GIJHARS oraz 3 przedstawicieli instytucji współpracujących),
- ▶ zorganizował 4 posiedzenia uzgadniające stanowiska polskich delegacji na posiedzenia sesji EKG/ONZ,

- ▶ koordynował udział 4 polskich delegatów (w tym: 3 pracowników IJHARS) w 2 spotkaniach organizowanych w ramach EKG/ONZ, tj.:
  - szkoleniu dotyczącym Wymagań Jakości Handlowej dla Świeżych Owoców i Warzyw w ramach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw EKG/ONZ (Wielka Brytania, 10–12 marca 2010 r.),
  - szkoleniu dotyczącym Harmonizacji Kontroli Jakości Świeżych Owoców i Warzyw w ramach Sekcji Branżowej ds. Świeżych Owoców i Warzyw EKG/ONZ (Mojmirovice, Słowacja, 21–23 września 2010 r.).

Współpraca z organami Unii Europejskiej

Pracownicy GIJHARS (23 osoby) pełnią rolę ekspertów współpracujących, w pracach 18 Komitetów współpracujących z Komisją Europejską w ramach procedury komitologii oraz w pracach 10 Grup Roboczych Rady UE (25 osób), zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji IJHARS.

W 2010 r. przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w następujących posiedzeniach ciał pomocniczych organów UE:

- ▶ Spotkanie Stałego Komitetu KE ds. Rolnictwa Ekologicznego (1 spotkanie),
- ▶ Spotkanie Grupy Ekspertów KE ds. Klasyfikacji Tusz Wołowych w systemie EUROP (1 spotkanie),
- ▶ Spotkania Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (9 spotkań).

Przygotowania do objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej

Prezydencja (narodowa) Polski w Radzie Unii Europejskiej przypada na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r.

W 2010 r. GIJHARS w ramach swoich kompetencji, do których należy koordynacja współpracy z KKŻ FAO/WHO, prowadził przygotowania do przewodniczenia spotkaniom Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (F.23) podczas polskiej Prezydencji, w tym między innymi:

- ▶ prowadzono stały monitoring prac Grupy Roboczej UE ds. *Codex Alimentarius* – pracownicy GIJHARS koordynowali na bieżąco współpracę z Grupą Roboczą Rady UE oraz brali bezpośredni udział w jej posiedzeniach i wybranych sesjach KKŻ FAO/WHO,

- ▶ przygotowano w porozumieniu z Sekretariatem Generalnym Rady UE, kalendarz spotkań Grupy Roboczej Rady ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli podczas polskiej Prezydencji,
- ▶ przedstawiciele korpusu prezydencji brali udział w briefingach z Prezydencją belgijską, przygotowujących do spotkań Grupy Roboczej Rady ds. *Codex Alimentarius* (CCEURO, dwa spotkania CCFH).

Seminarium na temat przygotowań do polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej

W dniu 11 czerwca 2010 r. w ramach przygotowań do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem przez Polskę Prezydencji w Radzie UE, GIJHARS jako jednostka odpowiedzialna za przewodniczenie pracom Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (F.23), zorganizował seminarium poświęcone merytorycznym i technicznym aspektom przewodniczenia grupie Roboczej Rady UE, w tym współpracy z Sekretariatem Generalnym Rady UE. W seminarium wzięło udział około 30 uczestników, między innymi przedstawiciel Sekretariatu Generalnego Rady UE, reprezentanci Danii, Węgier i Szwecji. Polskę reprezentowali pracownicy służb urzędowej kontroli żywności oraz instytutów naukowo-badawczych. Spotkanie stało się okazją do wymiany doświadczeń dotyczących realizacji zadań w czasie sprawowania Prezydencji, a także form przygotowań do przewodniczenia Radzie UE.

5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2010 r. Główny Inspektor IJHARS przekazał przedstawicielom Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi 23 informacje o wynikach planowych kontroli przeprowadzonych przez IJHARS na terenie całego kraju oraz inne informacje, w tym dotyczące nadzoru sprawowanego przez Głównego Inspektora IJHARS nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ opracowanie rocznego *Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2010/2011* oraz programów kontroli dla inspektorów WIJHARS w zakre-

sie poszczególnych mechanizmów WPR, wskazanych w *Harmonogramie kontroli*,

- ▶ koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych lub w innych krajach członkowskich na wniosek inspektorów WIJHARS,
- ▶ wymianę informacji dotyczących bieżącej działalności IJHARS oraz dystrybucję komunikatów prasowych,
- ▶ opiniowanie projektów 38 aktów prawnych, w tym: 14 ustaw, 22 rozporządzeń krajowych oraz 2 rozporządzeń UE,
- ▶ organizację szkoleń i targów.

Ministerstwo Finansów

W 2010 r. współpraca GIJHARS z Ministerstwem Finansów dotyczyła głównie zagadnień związanych z realizacją czynności kontrolnych w ramach rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008. Pracownicy GIJHARS uczestniczyli:

- ▶ w naradzie przedstawicieli służb kontrolnych, na której omówiono wyniki zakończonych kontroli oraz stan realizacji dla roku kontrolnego 2009/2010,
- ▶ warsztatach szkoleniowych dla przedstawicieli służb kontrolnych, podczas których zaprezentowano sposób przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa

W 2010 r. w ramach współpracy IJHARS z Inspekcją Handlową realizowano zadania mające na celu poprawę skuteczności działań kontrolnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmowała uzgadnianie ramowych planów kontroli artykułów rolno-spożywczych oraz wymianę informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie jakości handlowej kontrolowanych wyrobów.

Na podstawie informacji przekazanych w 2010 r. przez Inspekcję Handlową, IJHARS przeprowadziła 116 kontroli doraźnych, w tym głównie w zakresie jakości handlowej: ryb i ich przetworów, mięsa i jego przetworów, wyrobów piekarskich, przetworów owocowo-warzywnych, mleka i jego przetworów oraz jaj. W wyniku kontroli zastosowano sankcje w odniesieniu do 48 przedsiębiorców. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 129 informacji

o nieprawidłowościach podlegających kompetencji tej instytucji.

Współpraca dotyczyła również sprawowania nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów ekologicznych, wymiany informacji mających na celu zwiększenie skuteczności kontroli obu instytucji, a także kontroli znakowania produktów posiadających nazwy zarejestrowane jako Chronione Nazwy Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenia Geograficzne (ChOG) lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność (GTS).

Agencja Rynku Rolnego

Zakres współpracy pomiędzy IJHARS i Agencją Rynku Rolnego (rozpoczętej z dniem 1 maja 2004 r.) obejmował w 2010 r. realizację zadań delegowanych w zakresie mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję. Realizacja zadań delegowanych w 2010 r. obejmowała:

- ▶ przeprowadzanie przez IJHARS kontroli fizycznych na rynku cukru,
- ▶ wykonywanie badań laboratoryjnych próbek pobranych przez pracowników służb technicznych ARR lub inspektorów WIHARS w trakcie kontroli związanych z realizacją mechanizmów WPR: *Dopłaty do produkcji suszu paszowego, Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno, Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż, Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru, Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej.*

W ramach współpracy zorganizowano cykl szkoleń dotyczących omówienia 2 nowych mechanizmów WPR, wskazanych do kontroli w Harmonogramie kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2010/2011.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Zakres współpracy IJHARS z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2010 r. obejmował zadania związane z udzielaniem przez Agencję dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Realizując zadania w tym zakresie IJHARS w 2010 r. wydała 408 *Świadectw jakości handlowej* związane z uzyskaniem kredytu NT.

Współpraca dotyczyła również wymiany informacji mającej na celu umożliwienie uzyskania dopłat dla producentów rolnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

Zakres współpracy IJHARS z Krajową Stacją Chemiczno-Rolniczą określa porozumienie zawarte w dniu 1 marca 2004 r. Współpraca obejmuje ocenę jakości nawozów wprowadzanych do obrotu, wyprodukowanych w kraju lub w innych krajach UE oraz importowanych z krajów trzecich, w tym głównie:

- ▶ wykonywanie przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli,
- ▶ wymianę informacji o negatywnych zjawiskach stwierdzonych w toku kontroli oraz współdziałanie przy ich eliminacji.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego

Współpracę z Oddziałem Technologii Mięsa i Tłuszczu w Instytucie Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego reguluje porozumienie z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie organizacji szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,
- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy.

W 2010 r. w ramach współpracy zorganizowano 10 szkoleń, w tym: 9 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP oraz 1 szkolenie dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych.

Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa

Współpraca z Krajową Radą Winiarstwa i Miodosytnictwa, określona porozumieniem z dnia 3 listopada 2004 r., dotyczy współdziałania obu instytucji w zakresie prowadzenia

szkoleń i przekazywania informacji dotyczących jakości handlowej wyrobów winiarskich.

W 2010 r. w ramach współpracy przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli w 2 spotkaniach:

- ▶ Walnym Zgromadzeniu Krajowej Rady Winiarstwa i Miodosytnictwa, podczas którego omówiono wyniki kontroli jakości handlowej wyrobów winiarskich, przeprowadzonej w 2010 r.,
- ▶ szkoleniu nt. „Wprowadzone i planowane zmiany przepisów prawa Unii Europejskiej i prawa krajowego w zakresie produkcji i znakowania wyrobów winiarskich”, podczas którego przedstawiono prezentację pt. „Rola Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w kontroli prawidłowości znakowania wyrobów winiarskich”.

Polski Komitet Normalizacyjny

Zakres współpracy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym określa ustawa o normalizacji, na podstawie której 11 pracowników GIJHARS uczestniczy w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2010 r. odbyły się posiedzenia 7 Komitetów Technicznych do spraw:

- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Nasion Roślin Oleistych, Tłuszczów Roślinnych i Zwierzęcych oraz ich Produktów
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Wyrobów Spirytusowych,
- ▶ Żywności Mrożonej.

Polskie Centrum Akredytacji

Zakres współpracy z Polskim Centrum Akredytacji (PCA) określa porozumienie z dnia 30 sierpnia 2006 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem a Dyrektorem PCA, zaktualizowane w dniu 29 grudnia 2010 r. W 2010 r. współpraca dotyczyła wymiany informacji w sprawie przeprowadzania kontroli w upoważnionych jednostkach certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz w jednostkach certyfikujących upoważnionych do kontroli produktów posiadających Chronione Nazwy Pochodzenia

(ChNP), Chronione Oznaczenia Geograficzne (ChOG) lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność (GTS).

Inne instytucje

W 2010 r. współpraca IJHARS obejmowała również wymianę informacji z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej, w tym:

- ▶ Ministerstwem Środowiska – w zakresie przekazywania wyników kontroli artykułów rolno-spożywczych w zakresie GMO,
- ▶ Inspekcją Weterynaryjną – w zakresie sprawowania nadzoru nad jednostkami ekologicznymi i produkcją ekologiczną w zakresie pasz oraz w zakresie wymiany informacji o wynikach kontroli,
- ▶ Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa – w zakresie sprawowania nadzoru nad jednostkami ekologicznymi i produkcją ekologiczną w zakresie materiału siewnego oraz w zakresie wymiany informacji o podmiotach i produktach roślinnych eksportowanych z RP do Federacji Rosyjskiej,
- ▶ Instytutem Ochrony Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym – w zakresie przekazywania informacji o stwierdzonych przypadkach wykrycia w produktach ekologicznych niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin,
- ▶ upoważnionymi jednostkami certyfikującymi do kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych – w zakresie wymiany informacji na temat systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych posiadających Chronione Nazwy Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenia Geograficzne (ChOG) lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność (GTS),
- ▶ Państwową Inspekcją Sanitarną – w zakresie wspólnego prowadzenia kontroli oraz wymiany informacji o wynikach kontroli,
- ▶ Izłą Celną oraz Urzędami Celnymi – w zakresie przekazywania informacji dotyczących kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą oraz informacji o wynikach kontroli ex-post,
- ▶ Głównym Urzędem Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach gospodarczych, które w zgłoszeniu podjęcia działalności zadeklarowały konfekcjonowanie artykułów rolno-spożywczych,

- ▶ Urzędami Skarbowymi – w zakresie przekazywania informacji o nieprawidłowościach stwierdzonych w czasie kontroli, odnośnie właściwości rzeczowej urzędu,
- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym – w zakresie przekazywania danych dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Inspekcją Transportu Drogowego – w zakresie współdziałania i przekazywania informacji dotyczących warunków transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie – w zakresie prowadzonych badań naukowych.

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2010 ROKU

1. Organizacja IJHARS

Struktura organizacyjna

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS w dniu 31 sierpnia 2009 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 11):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady

Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

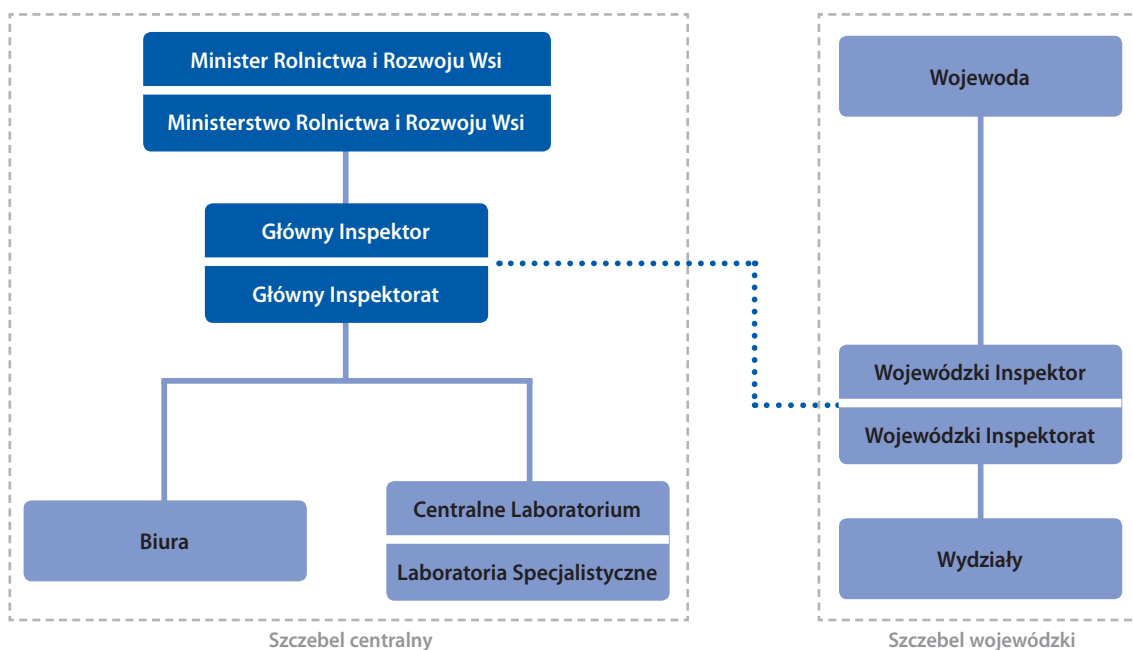
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze organizacyjnej Głównego Inspektoratu JHARS wyodrębniono:

- ▶ 9 Biur,
- ▶ 1 Centralne Laboratorium,
- ▶ 7 Laboratoriów Specjalistycznych.

Organizację 16 wojewódzkich inspektoratów JHARS reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 września 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad

RYSunEK 11.
Schemat organizacyjny IJHARS

organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 154, poz. 1279). W strukturze organizacyjnej 4 WIJHARS funkcjonują Oddziały zamiejscowe, utworzone przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora (Biała Podlaska, Korczowa, Międzyzlesie, Rzepin, Żarska Wieś).

Baza laboratoryjna

Potencjał analityczny IJHARS w 2010 r. stanowiło 8 nowocześnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 7 Specjalistycznych Laboratoriów (w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie).

Laboratoria GIJHARS działają w ramach systemu zarządzania jakością i posiadają akredytację na zgodności z normą PN-EN-ISO/IEC 17025. Poszczególne laboratoria wdrożyły od 30 do 205 metodyk akredytowanych, obejmujących 41 grup towarowych, podlegających urzędowej kontroli IJHARS.

Precyzja i dokładność oznaczeń wykonywanych przez laboratoria GIJHARS potwierdzana jest okresowo, poprzez porównanie uzyskanych wyników badań tych samych artykułów rolno-spożywczych z wynikami innych laboratoriów (badania międzylaboratoryjne).

W 2010 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w badaniach międzylaboratoryjnych:

- ▶ międzynarodowych, zorganizowanych przez:
  - Food Examination Performance Assessment Scheme (FAPAS) – wyroby spirytusowe, przetwory owocowo-warzywne, tłuszcze roślinne,
  - LGC Standard – ryby i ich przetwory,
  - DGF – tłuszcze roślinne,
  - DRRR D-87435 Kempten – przetwory mleczne,
  - SGF – przetwory owocowo-warzywne
- ▶ krajowych zorganizowanych przez Centralne Laboratorium w Poznaniu i Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie oraz Izbę Celną

w Warszawie; przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: przetwory zbożowe, przetwory owocowo-warzywne, napoje bezalkoholowe, przetwory mleczne, wyroby winiarskie, koncentraty spożywcze.

Centralne Laboratorium w Poznaniu i Laboratoria specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły również w badaniach porównawczych między dwoma laboratoriami, w tym także należących do innych instytucji, tj.: JSH Hamilton Poland Ltd, Polcargio Internatoinal o/Gdynia, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Olsztynie, Państwowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Koszalinie, Stock Polska S.A. Przedmiotem badań były głównie: zboże i jego przetwory, przetwory owocowo-warzywne, mleko i jego przetwory, przetwory mięsne, wyroby winiarskie, napoje spirytusowe, tłuszcze roślinne i miód.

Badania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej żywności.

W 2010 r. w Laboratoriach GIJHARS zbadano ogółem 12.886 próbek (wykonując 54.604 oznaczeń parametrów jakościowych), w tym:

- ▶ 6.877 w ramach urzędowej kontroli jakości, oceny jakości handlowej oraz realizacji zadań delegowanych przez agencję płatniczą (41.706 oznaczeń),
- ▶ 6.009 w ramach zleceń zewnętrznych (12.898 oznaczeń).

Kontrola graniczna

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy kontrolowane są przez IJHARS na 13 przejściach granicznych oraz w 25 punktach kontroli granicznej, w tym w 15 punktach działających okresowo, tj. po telefonicznym zgłoszeniu importowanych towarów do kontroli.

Kontrola importowanych artykułów rolno-spożywczych odbywa się także wewnątrz kraju, w urzędach celnych i składach celnych. Kontrole przeprowadzane są przez 95 upoważnionych inspektorów WIJHARS przy udziale

pracowników innych służb, głównie Urzędów Celnych, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrola artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (poza świeżymi owocami i warzywami) jest dobrowolna i odbywa się w ramach oceny jakości handlowej, przeprowadzonej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Celem poprawy efektywności kontroli granicznej, eliminowania towarów niespełniających wymagań jako-

ści handlowej oraz wzmocnienia systemu kontroli na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, GIJHARS uczestniczy w pracach określonych *Programem zintegrowanego zarządzania granicą, obejmującym lata 2007–2013*, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 11 września 2007 r. W ramach programowych prac IJHARS uczestniczyła w opracowaniu dokumentów: *Program rozwoju infrastruktury granicznej na polsko-ukraińskiej granicy państwowej w latach 2010–2013* oraz *Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007–2013*.

2. Budżet IJHARS

Budżet IJHARS w 2010 r. wyniósł ogółem 43.816,8 tys. zł, przy czym poszczególne WIJHARS dysponowały kwotą w granicach od 881,0 tys. zł (WI Opole) do 2.368,9 tys. zł (WI Lublin), natomiast GIJHARS – łącznie z 8 laboratoriami – kwotą 17.548,1 tys. zł.

Środki finansowe, którymi dysponowały WIJHARS w 2010 r. były zbliżone do budżetu przyznanego dla tych jednostek na 2009 r., natomiast w przypadku GIJHARS – odpowiadały środkom z 2006 r. (rysunek 12).

Prognozowane na 2010 r. dochody IJHARS określono na kwotę 1.193 tys. zł, w tym WIJHARS – 892,0 tys. zł, a GIJHARS – 300,0 tys. zł.

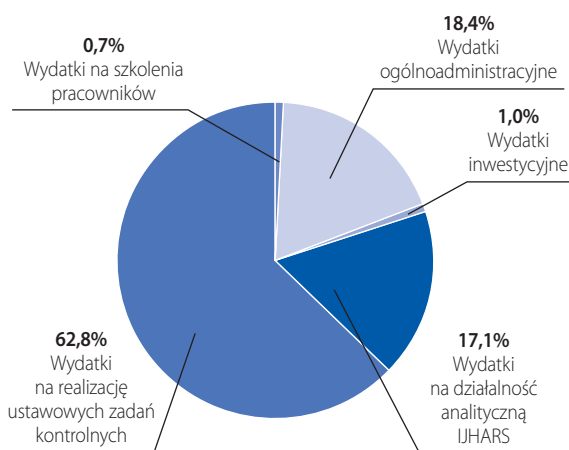
Planowane wydatki budżetowe zrealizowano w 100%, natomiast dochody budżetowe zostały wykonane w wysokości 2.677,4 tys. zł, tj. 224,4% prognozowanych na 2010 r., w tym WIJHARS – 2.200,0 tys. zł (tj. 246,7%) i GIJHARS – 477,4 tys. zł. (tj. 159,1%).

Strukturę wydatków określa charakter działalności IJHARS, jako jednostki budżetowej, realizującej zadania kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

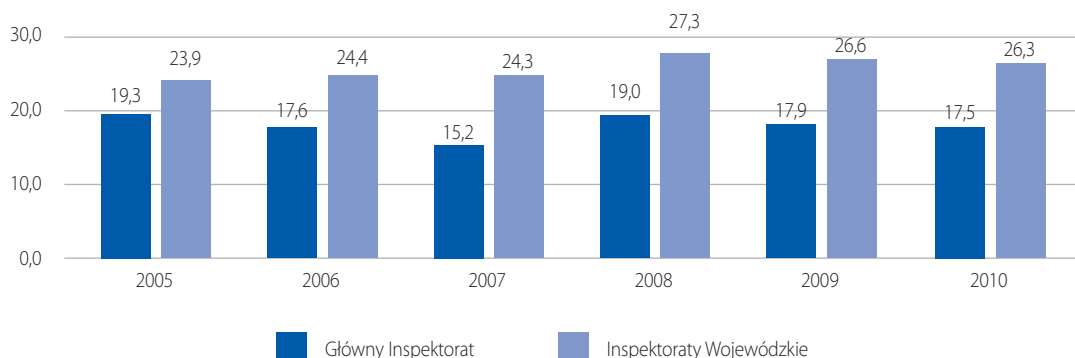
na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą. Z ogólnej kwoty na budżetu IJHARS w 2010 r. przeznaczono (rysunek 13):

- ▶ 27.543,1 tys. zł na wydatki związane bezpośrednio z realizacją ustawowych zadań kontrolnych (łącznie z wynagrodzeniami),

RYСУNEK 13.
Struktura wydatków IJHARS w 2010 r.

RYСУNEK 12.
Budżet IJHARS w latach 2005–2010 w mln zł

- ▶ 7.474,7 tys. zł na wydatki związane z działalnością analityczną laboratoriów GIJHARS,
- ▶ 287,0 tys. zł na wydatki związane ze szkoleniami oraz dofinansowaniem do studiów lub innych form nauki pracowników IJHARS,
- ▶ 436,9 tys. zł na wydatki inwestycyjne, w tym głównie związane z modernizacją laboratoriów GIJHARS, zakupem sprzętu laboratoryjnego oraz informatyką,
- ▶ 8.075,1 tys. zł na wydatki ogólnoadministracyjne.

W porównaniu do 2009 r. w strukturze wydatków IJHARS w 2010 r. nastąpił wzrost (o około 12 punktów procentowych) udziału wydatków związanych z realizacją zadań ustawowych, zmniejszył się natomiast udział wydatków ogólnoadministracyjnych (spadek o 8,8 punktu procentowego), wydatków przeznaczonych na działalność analityczną laboratoriów (o 1,4 punktu procentowego) oraz przeznaczonych na inwestycje (o 1,5 punktu procentowego). Wydatki na szkolenia pracowników IJHARS pozostały na takim samym poziomie co w 2009 r.

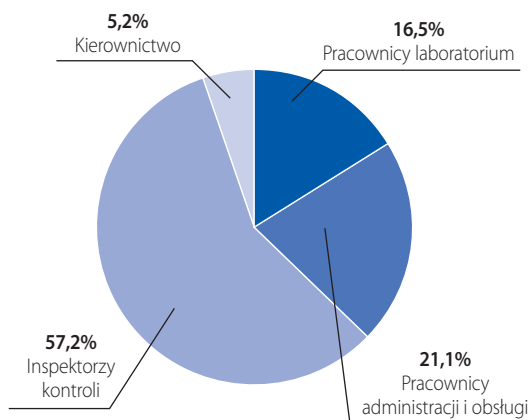

3. Pracownicy IJHARS

Zatrudnienie

IJHARS w 2010 r. zatrudniała 658 osób, w tym 34 (ok. 5%) na stanowiskach kierowniczych, 377 inspektorów kontroli (ok. 57%) i 109 pracowników laboratoriów (ok. 17%). Pozostałe 138 osób (ok. 21%) to pracownicy zatrudnieni na stanowiskach samodzielnych i pracownicy obsługi (rysunek 14).

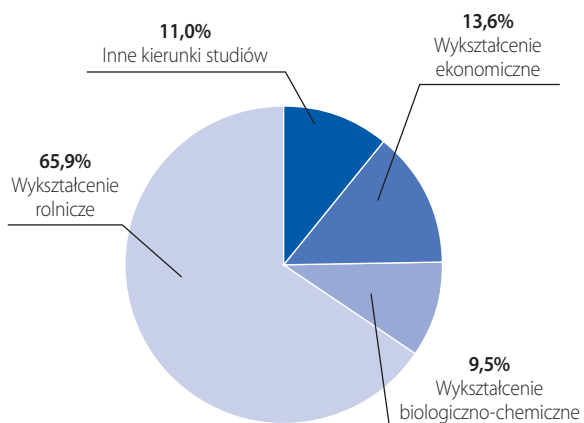
RYСУNEK 14.
Struktura zatrudnienia w IJHARS,
wg stanu na 31 grudnia 2010 r.

W 2010 r. z pracy w IJHARS odeszło 31 osób (w tym 21 osób z WIJHARS), a 35 osób zostało przyjętych. Część pracowników (5 osób) nabyła uprawnienie do emerytury. W porównaniu do 2009 r. stan zatrudnienia pozostał na zbliżonym poziomie.

Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowili 82,2% ogółu zatrudnionych w IJHARS (545 osób). Wykształcenie o kierunku rolniczym posiadało 359 osób, biologiczno-chemicznym 52 osoby i ekonomicznym 74 osoby. Pozostałe 60 osób ukończyło studia prawnicze, informatyczne lub administracyjne (rysunek 15).

RYСУNEK 15.
Struktura wykształcenia pracowników IJHARS
(wyższe wykształcenie) wg stanu na 31 grudnia 2010 r.

Rozwój zawodowy pracowników

IJHARS zapewnia możliwość stałego doskonalenia i doskonalenia zawodowego swoich pracowników, prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki a także wojewódzkie inspektoraty. Ogółem w 2010 r. umożliwiono 416 pracownikom IJHARS udział w 141 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 10 szkoleń centralnych, dotyczących: wartościowania stanowisk pracy, kształtowania wynagrodzeń w służbie cywilnej, zarządzania i organizacji czasu pracy, etyki i strategii antykorupcyjnej, w których wzięło udział 63 pracowników IJHARS,
- ▶ 87 szkoleń powszechnych, obejmujących takie zagadnienia jak: prawo pracy, prawo zamówień publicznych, prawo administracyjne, prawo prasowe, finanse i księgo-

- wość, kadry i płace, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system świadczeń rodzinnych, komunikacja interpersonalna, zarządzanie ryzykiem, udzielanie pierwszej pomocy, podstawy BHP, kursy komputerowe, w których udział wzięło 640 pracowników IJHARS,
- ▶ 44 szkolenia specjalistyczne, służące pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy oraz ujednoczeniu zasad przeprowadzania kontroli, w których uczestniczyły 553 osoby; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie procedur określonych w przepisach unijnych lub wynikających z nowych zadań nałożonych na IJHARS (w zakresie jakości handlowej różnych grup artykułów rolno-spożywczych, metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad certyfikacją w rolnictwie ekologicznym), jak również systemu zarządzania jakością, w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Ponadto, 9 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje na studiach podyplomowych, na kierunkach

związanych z rolnictwem, ekonomią, zarządzaniem lub administracją.

Nauka języków obcych (angielski, francuski), prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS i WIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2010 r. w zajęciach tych uczestniczyło 83 osoby.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w licznych krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i targach. W 2010 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 164 spotkaniach związanych z rynkiem żywności, w tym: 63 konferencjach, 33 seminariach i 64 targach oraz 4 wizytach studyjnych, przy czym 27 spotkań odbyło się poza granicami Polski. W spotkaniach krajowych wzięło udział 124 pracowników IJHARS, a w zagranicznych 29 osób.

Dodatkowo w 2010 r. odbyło się 12 szkoleń finansowanych ze środków prezydencji, w których uczestniczyły 33 osoby.

4. Pozostała działalność IJHARS

W 2010 r. WIJHARS oprócz zadań kontrolnych zaangażowane były w wiele przedsięwzięć mających na celu propagowanie wiedzy dotyczącej zagadnień z zakresu działania IJHARS. Wymienić tu należy:

- ▶ WIJHARS w Białymstoku – udział w pracach Zespołu ds. rozwiązywania problemów wsi w Województwie Podlaskim,
- ▶ WIJHARS w Lublinie – współpraca z Izbą Rolniczą w Zamościu oraz Centrum Standaryzacji, Miary i Certyfikacji w Łucku; organizacja spotkań tematycznych dla plantatorów chmielu i podmiotów skupujących chmiel,
- ▶ WIJHARS w Łodzi – uczestnictwo w Wystawie Bydła Hodowlanego w Bratoszewicach, promującej między innymi artykuły rolno-spożywcze produkowane metodami ekologicznymi; udział w III Europejskim Forum Młodych Rolników – Łódzkie 2010,
- ▶ WIJHARS w Olsztynie – uczestnictwo w promowaniu żywności ekologicznej, naturalnej, tradycyjnej i lokalnej, w ramach programu pilotażowego „Sprzedaż produktów w Sieci Sklepów Wiejskie Klimaty”; udział

w pracach Komitetu Organizacyjnego XVII Wystawy Rolnej „Wszystko dla Rolnictwa”,

- ▶ WIJHARS we Wrocławiu – udział w przygotowaniu Dolnośląskiego Święta Miodu i Wina 2010,
- ▶ WIJHARS w Poznaniu – współuczestnictwo w organizacji stoiska IJHARS na targach rolno-spożywczych „POLAGRA”,

Ponadto, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w organizacji szeregu konferencji, seminariów i targów, na których omawiano zagadnienia dotyczące:

- ▶ rolnictwa ekologicznego – GIJHARS oraz WIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Lublinie, Łodzi, Krakowie, Olsztynie, Rzeszowie, Wrocławiu, Zielonej Górze,
- ▶ produktów regionalnych i tradycyjnych – GIJHARS oraz WIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Krakowie, Olsztynie, Rzeszowie, Zielonej Górze,
- ▶ problemów wsi, rolnictwa i rynku żywnościowego – GIJHARS oraz WIJHARS w Białymstoku, Kielcach i Krakowie.

5. Zarządzanie jakością

W 2010 r. IJHARS po raz kolejny poddana została audytowi recertyfikującemu, który potwierdził, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w normie PN EN ISO 9001:2009. W wyniku audytu przeprowadzonego przez firmę BSI Management System Polska sp. z o.o. postanowiono utrzymać ważność certyfikatu przyznanego IJHARS w 2005 r.

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2010 r. przeprowadzono 28 audytów wewnętrznych, w tym 17 planowych i 11 krzyżowych. Wyniki audytów były podstawą podejmowania sukcesywnych działań korygujących, mającą na celu eliminację przyczyn niezgodności, tak aby zapobiec ich powtórzeniu. Podejmowano także działania zapobiegawcze, eliminujące przyczyny potencjalnych niezgodności.

W 2010 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji

poszczególnych zadań IJHARS, celem ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych. Kontynuowano prace nad doskonaleniem ujednoliconych dokumentów opisujących system zarządzania jakością w IJHARS.

Cyklicznie odbywały się spotkania szkoleniowe pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemów zarządzania jakością z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością WIJHARS. Podczas szkoleń wewnętrznych poruszano tematy związane z aktualizacją przebiegu poszczególnych procesów, które miały odzworowanie w procedurach i instrukcjach. Szkolenia zewnętrzne prowadzone były przez specjalistów spoza instytucji. Doskonalono wiedzę audytorów wewnętrznych i kierowników komórek organizacyjnych GIJHARS oraz pełnomocników wojewódzkich inspektorów ds. systemów zarządzania jakością.

Ocena skuteczności, aktualność polityki jakości oraz weryfikacja osiągniętych celów wyznaczonych na 2010 r. były przedmiotem przeglądu zarządzania przeprowadzonego przez Kierownictwo GIJHARS w 2011 r.

6. Działalność informacyjna

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz jako artykuły w Biuletynie *Wiedza i Jakość*. Na uwagę zasługuje realizacja 3 warsztatów dla mediów, na których omówiono między innymi tematy dotyczące znakowania żywności, produktów tradycyjnych i regionalnych oraz podstaw prawnych przeprowadzania kontroli przez IJHARS.

Ponadto w 2010 r.:

- ▶ Główny Inspektor JHARS objął patronatem wydarzenia branżowe, w tym VII ranking zakładów mleczarskich oraz II ranking producentów rybnych, organizowane przez miesięcznik *Agro Trendy*, konferencję miesięcznika *Przemysł spożywczy* na temat „Informacji na etykietach produktów spożywczych – jakie i dla kogo”,
- ▶ systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym,
- ▶ przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

Strona internetowa

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl. Na stronie zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach IJHARS, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz obowiązujących przepisów prawnych, wzory formularzy i wnio-

sków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

Współpraca z mediami

Priorytetem w tym zakresie jest bieżące informowanie mediów na temat działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji na temat przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano w formie:

- ▶ komunikatów prasowych dystrybuowanych wśród mediów,
- ▶ wywiadów,
- ▶ materiałów opracowywanych na indywidualne zamówienia mediów,
- ▶ bieżących kontaktów z poszczególnymi redakcjami i dziennikarzami,
- ▶ seminarium oraz spotkań zewnętrznych,
- ▶ udziału kierownictwa IJHARS w nagraniach radiowych i telewizyjnych,
- ▶ oświadczeń i komunikatów do prasy,
- ▶ warsztatów z udziałem mediów.

W 2010 r. IJHARS współpracowała z takim mediami jak:

- ▶ stacje telewizyjne (TVN24, TVN, CNBC, TVN Uwaga, TV Biznes, Superstacja, TVN Style, TVP Redakcja Rolna),
- ▶ stacje radiowe (RDC, ESKA),
- ▶ prasa ogólnopolska (Newsweek, Men's Health, Puls Biznesu, Tina, Tygodnik Powszechny, Super Express, Wprost, Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, Dziennik Polski, Gazeta Wyborcza, Fakt, Gazeta Współczesna, Polska The Times),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Express Bydgoski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Głos Wielkopolski, Kronika Beskidzka, Kurier Szczeciński,

- Gazeta Pomorska, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Podhalański, Tygodnik Zamojski, Echo Miasta),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Agro Trendy, Bake & Sweet, Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Chłopska Droga, Fresk & Cool Market, Eurogospodarka, Gospodarz, Kalejdoskop Mięśny, Magazyn Przemysłu Mięsnego, Magazyn Przemysłu Rybnego, Nowa Wieś Europejska, Nowości, Nowiny, Polish Foot, Poradnik Gospodarski, Przemysł Spożywczy, Przegląd Mleczarski, Przegląd Zbożowo-Młynarski, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Wiadomości Handlowe, Żyjmy dłużej).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2010 r., były między innymi wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym jakość handlowa mięsa i wyrobów mięsnych, produktów mlecznych, owoców i warzyw, pieczywa, produktów regionalnych i tradycyjnych, piwa, a także znakowanie artykułów rolno-spożywczych (jak czytać etykiety) i udział pracowników IJHARS w pracach Codex Alimentarius.

Biuletyn *Wiedza i Jakość*

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r., biuletyn informacyjny *Wiedza i Jakość*. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz Laboratoriów Specjalistycznych. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

W 2010 r. wydano 4 numery Biuletynu. Biuletyn: *Wiedza i jakość* (w pełnej treści) dostępny jest również jako wydanie cyfrowe e-zinio na stronie internetowej IJHARS. Dzięki tej formie dociera do szerokiej grupy odbiorców.

7. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań

Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

W 2010 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 266 odwołań od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 7,0% ogółu decyzji wydanych przez organ I instancji (tj. 3.769 decyzji). W 2010 r. udział odwołań od decyzji administracyjnych wniesionych do Głównego Inspektora JHARS, w ogólnej liczbie decyzji wydanych przez organ I instancji, zmniejszył się o 2,5 punktu procentowego w porównaniu do 2009 r. Ponadto, w 2010 r. rozpatrzeniu podlegało 11 odwołań od decyzji administracyjnych, które wpłynęły do GIJHARS w IV kwartale 2009 r.

Odwołania podlegające rozpatrzeniu przez Głównego Inspektora JHARS w 2010 r. (tj. 266 wniesionych w 2010 r. i 11 wniesionych w IV kw. 2009 r.) dotyczyły:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 203 odwołania, w tym mięsa i przetworów mięsnych (49), mleka i przetworów mlecznych (28), mąki i przetworów zbożowych (25), ryb i przetworów rybnych (21), wyrobów garmażeryjnych (14), napojów alkoholowych (13), napojów bezalkoholowych (11), owoców, warzyw i ich przetworów (9), kawy i herbaty (8), soków (7), czekolady i wyrobów czekoladowych (5), miodu, majonezów, jaj spożywczych (po 3 odwołania), ziemniaków, przetworów ziemniaczanych i skrobiowych, wyrobów cukierniczych, olejów i tłuszczów, octu (po 1 odwołaniu),
- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 25 odwołań,
- ▶ udzielenia zgody na zastosowanie odstępstw o warunków produkcji metodami ekologicznymi – 19 odwołań,
- ▶ braku klasyfikacji półtuszy w systemie EUROP – 14 odwołań,
- ▶ utrudniania i/lub uniemożliwiania przeprowadzenia kontroli – 5 odwołań,
- ▶ niewykonania zaleceń pokontrolnych przez przedsiębiorcę – 5 odwołań,

- ▶ wprowadzania do obrotu produktów ekologicznych nie spełniających wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego i znakowania artykułów rolno-spożywczych w sposób niezgodny z przepisami – 4 odwołania,
- ▶ innych zagadnień (rozłożenie kary pieniężnej na raty, nakaz zakupu aparatu do pomiaru mięsności) – 2 odwołania.

Ogółem w 2010 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył 234 odwołania od decyzji administracyjnych, w tym 11, które wpłynęły do GIJHARS w IV kwartale 2009 r. oraz 223 wniesione w 2010 r. Odwołania skierowane do Głównego Inspektora w IV kwartale 2010 r. rozpatrzone zostaną w 2011 r.

W wyniku postępowania odwoławczego Główny Inspektor utrzymał w mocy 139 decyzji administracyjnych (tj. 50,2% ogółu rozpatrzonych w 2010 r.), 68 decyzji (tj. 24,5%) – uchylił w całości, a 27 decyzji (tj. 9,7%) rozpatrzonych zostało w inny sposób (tabela 18).

W 2010 r. przedsiębiorcy złożyli 90 skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, które dotyczyły:

- ▶ decyzji administracyjnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w ramach rozpatrzenia odwołań od decyzji organu I instancji – 78 skarg,
- ▶ zarzutu bezczynności organu – 11 skarg,
- ▶ decyzji administracyjnej nakładającej karę pieniężną na jednostkę certyfikującą w związku z brakiem wywiązania się wobec producenta ekologicznego z obowiązków określonych w przepisach o rolnictwie ekologicznym – 1 skarga.

Zaskarżone decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora JHARS w trybie odwoławczym, odnosiły się do decyzji organu I instancji w zakresie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 46 skarg (mleko i jego przetwory – 10, mięso i jego przetwory – 7, przetwory rybne – 7, wyroby

TABELA 18. Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez wojewódzkich inspektorów JHARS

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań	Liczba rozpatrzonych odwołań administracyjnych			% rozpatrzonych odwołań do wniesionych
		z IV kw. 2009 r.	z 2010 r.	ogółem	
1.	Utrzymano w mocy decyzje administracyjne I instancji	6	133	139	50,2
2.	Uchylono w całości zaskarżoną decyzję i przekazano do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji	3	18	21	7,6
3.	Uchylono w całości zaskarżoną decyzję i umorzono postępowanie	1	21	22	7,9
4.	Uchylono w całości lub części i orzeczono co do istoty	0	25	25	9,0
5.	Wydano postanowienie o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania	0	11	11	4,0
6.	Wydano postanowienie o przekazaniu odwołania według właściwości	0	3	3	1,1
7.	Wydano postanowienie o niedopuszczalności odwołania	1	4	5	1,8
8.	Wydano postanowienie uchylające postanowienie WIJHARS	0	1	1	0,4
9.	Umorzono postępowanie odwoławcze	0	4	4	1,4
10.	Pozostawiono bez rozpoznania	0	3	3	1,1
Ogółem rozpatrzone w 2010 r.		11	223	234	84,5
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia w 2011r.:			43	43	15,5
Ogółem podlegających rozpatrzeniu w 2010 r.:		11	266	277	100,0

- spirytusowe – 4, owoce, warzywa i ich przetwory – 3, przyprawy – 3, soki – 3, wyroby garmażeryjne – 3, przetwory zbożowe – 2, napoje bezalkoholowe – 2, czekolada i wyroby czekoladowe – 1, kawa i herbata – 1),
- ▶ braku klasyfikacji półtuszy w systemie EUROP – 8 skarg,
  - ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 6 skarg,
  - ▶ utrudniania przeprowadzenia kontroli – 1 skarga,
  - ▶ odmowy zawieszenia postępowania – 9 skarg,

- ▶ braku wykonania zaleceń pokontrolnych – 5 skarg,
- ▶ stwierdzenia niedopuszczalności odwołania – 2 skargi,
- ▶ odmowy umorzenia zobowiązania finansowego – 1 skarga.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2010 r. rozpatrzył 44 skargi, tj. 48,9% złożonych, przy czym w 41 przypadkach oddalił lub odrzucił skargę złożoną przez stronę. W trakcie załatwiania przez WSA pozostaje 46 skarg (tabela 19).

TABELA 19. Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA

Lp.	Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA	Liczba rozpatrzonych skarg	% ogółu skarg złożonych do WSA w 2010 r.
1.	Oddalenie skargi strony	25	27,8
2.	Odrzucenie skargi strony	16	17,8
3.	Umorzenie postępowania	1	1,1
4.	Uchylenie zaskarżonego postanowienia	2	2,2
Ogółem rozpatrzonych:		44	48,9
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia:		46	51,1
Ogółem skierowanych do WSA		90	100,0

Ponadto w 2010 r. do Głównego Inspektora JHARS skierowano 6 zażaleń, w tym 5 (tj. 83,3%) dotyczyło postanowień wojewódzkich inspektorów JHARS w zakresie odmowy zawieszenia postępowania, a 1 zażalenie – nie załatwienia sprawy w terminie przez organ I instancji.

Wszystkie postanowienia wojewódzkich inspektorów JHARS, na które złożono zażalenia zostały utrzymane w mocy przez Głównego Inspektora JHARS.

Rozpatrywanie skarg

W 2010 r. organy IJHARS rozpatrzyły ogółem 279 skarg, z których 58 wpłynęło do Głównego Inspektora JHARS, a 221 do wojewódzkich inspektorów JHARS. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego za zasadne uznano 100 skarg, tj. 35,8% rozpatrzonych. W porównaniu do 2009 r. liczba skarg zasadnych pozostała na zbliżonym poziomie. Największą liczbę skarg otrzymał WIJHARS w Szczecinie (59) i Krakowie (40), najmniejszą WIJHARS we Wrocławiu (2).

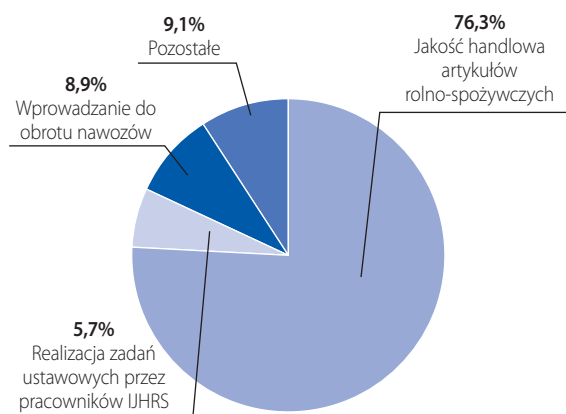
Zagadnienia zgłoszone w 279 skargach rozpatrzonych w 2010 r. przez organy IJHARS dotyczyły (rysunek 16):

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co zgłoszono w 213 skargach (tj. 76,3% ogółu rozpatrzonych); kwestionowano jakość handlową:
  - wyrobów piekarskich i ciastkarskich (32 skargi),
  - mleka i jego przetworów (25),
  - mięsa i jego przetworów (23),
  - wyrobów garnażeryjnych (21),
  - przetworów owocowo-warzywnych (17),
  - ryb i ich przetworów (17),
  - owoców świeżych, suszonych, mrożonych (17),
  - drobiu i jego przetworów (11),
  - przetworów zbożowych (8),
  - napojów bezalkoholowych (8),
  - jaj spożywczych (4)
  - kawy i herbaty (4)
- oraz w pojedynczych przypadkach takich artykułów rolno-spożywczych jak: grzyby, miód, tłuszcze roślinne, nasiona słonecznika, wyroby cukiernicze, spirytusowe,

winiarskie, zioła i przyprawy, ziemniaki i ich przetwory (łącznie 26 skarg),

- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków ochrony roślin – 25 skarg (tj. 8,9% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS – 16 skarg (tj. 5,7% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ problemów wynikających z błędnej interpretacji przepisów przez skarżącego – 8 skarg (tj. 2,9% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ używania w oznakowaniu produktów wyrażenia „BIO” lub „EKO” – 7 skarg (tj. 2,5% ogółu rozpatrzonych)
- ▶ działalności jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym – 6 skarg (tj. 2,2% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ klasyfikacji tusz w systemie EUROP – 3 skargi (tj. 1,1% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ działalności rzeczoznawcy – 1 skarga (tj. 0,4% ogółu rozpatrzonych).

RYSunEK 16.
Tematyka skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2010 r.

W porównaniu do 2009 r. liczba skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2010 r. wzrosła o 45, tj. o 19,2%. Największy wzrost liczby skarg odnotowano w przypadku województwa: małopolskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego.

Analiza zarzutów zawartych w skargach rozpatrzonych w 2010 r. wykazała, że w porównaniu do 2009 r.:

- ▶ zwiększyła się liczba skarg dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (o 12 skarg,

- tj. o 5,9%), w tym głównie odnośnie takich grup towarowych jak: wyroby piekarskie i ciastkarskie, wyroby garmażeryjne, owoce i warzywa świeże, przetwory owocowo-warzywne, przetwory drobiowe i przetwory zbożowe, natomiast zmniejszyła się liczba skarg dotyczących jakości handlowej przetworów mlecznych (o 28 skarg, tj. o 52,8%), jaj spożywczych (o 7 skarg, tj. 63,6%) i przetworów rybnych (o 20 skarg, tj. 54,1%),
- ▶ zwiększyła się liczba skarg dotyczących wprowadzania do obrotu nawozów i środków ochrony roślin (o 16 skarg, tj. ponad dwukrotnie), zmniejszyła się natomiast liczba skarg odnośnie działalności jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym (o 8 skarg, tj. o 57,1%),
  - ▶ liczba skarg dotyczących realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS utrzymała się na zbliżonym poziomie.

Kontrola wewnętrzna

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS, sprawowanego przez Głównego Inspektora na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej, działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2010 r. zagadnienia objęte kontrolą wewnętrzną w wojewódzkich inspektoratach JHARS dotyczyły:

- ▶ trybu i zasad wydawania decyzji administracyjnych pozwalających na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji ekologicznej,
- ▶ przestrzegania zasad przeprowadzania i dokumentowania ustaleń z kontroli jakości handlowej świeżych

- owoców i warzyw na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą,
- ▶ przestrzegania zasad przeprowadzania i dokumentowania ustaleń z kontroli jakości handlowej importowanych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ organizacji, obiegu i gromadzenia dokumentów dotyczących kontroli ex-post oraz przestrzegania procedur kontroli ex-post,
- ▶ rozpatrzenia zarzutów dotyczących realizacji zadań ustawowych przez pracowników WIJHARS (kontrole doraźne).

Ogółem w 2010 r. przeprowadzono 22 kontrole, w tym:

- ▶ 13 kontroli planowych w wojewódzkich inspektoratach JHARS,
- ▶ 9 kontroli doraźnych przeprowadzonych w ramach rozpatrzenia skarg.

Na podstawie wyników kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do usprawnienia działalności IJHARS w kontrolowanym zakresie.

Audyt wewnętrzny

Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest:

- ▶ badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, w wyniku, którego kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów,
- ▶ prowadzenie czynności doradczych, w tym składanie wniosków, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.

Audyt wewnętrzny, przeprowadzany jest na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych (JSFP), zwanego „planem audytu”. Zadania audytu w Głównym Inspektoracie JHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego, spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2010 r. zrealizowano następujące zadania audytowe:

- ▶ ocena bezpieczeństwa systemów informatycznych (zadanie zapewniające),
- ▶ ocena stanu przygotowania do pełnego wdrożenia kontroli zarządczej w GIJHARS (zadanie doradcze).

W ramach czynności służbowych audytor przeprowadził szkolenie dla kierowników komórek organizacyjnych GIJHARS w zakresie analizy ryzyka oraz identyfikacji ryzyka w obszarach działania jednostki. Ponadto, sprawdził wdrożenie zaleceń audytu w zakresie oceny bezpieczeństwa systemów informatycznych.

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2011 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2011 r.

Rok 2011 będzie dziewiątym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2011 r. należy zaliczyć:

- 1) pełną realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2011 r.*,
- 2) ochronę produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi,
- 3) intensyfikację działań w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności,
- 4) terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post w 2011 r.,
- 5) wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli*

Roczny ramowy plan kontroli na 2011 r. obejmuje zarówno zadania kontrolne wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS.

Zakres kontroli opracowany został między innymi z uwzględnieniem wyników analizy ryzyka sporządzonej na podstawie danych z kontroli przeprowadzonych w latach poprzednich oraz propozycji tematów zgłoszonych przez instytucje współpracujące z IJHARS.

W 2011 r. kontrole IJHARS będą ukierunkowane na artykuły rolno-spożywcze należące do klasy Premium (tzw. ekskluzywne), czyli na takie, których jakość handlowa potwierdzona została między innymi znakami jakości, nagrodami i innymi wyróżnieniami, w tym również

wyroby produkowane metodami ekologicznymi lub posiadające chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne oraz będące gwarantowaną tradycyjną specjalnością. Ponadto, kontrolą zostaną objęte artykuły rolno-spożywcze produkowane przez zakłady przetwórcze z przeznaczeniem do sieci ekskluzywnych sklepów.

Artykuły rolno-spożywcze klasy Premium stanowią ważny sektor wyrobów na rynku żywności, który do tej pory nie został objęty planowymi kontrolami IJHARS. Kontrola obejmie między innymi asortyment należący do grup: przetworów mlecznych, przetworów z mięsa czerwonego, przetworów rybnych, oliwy z oliwek, przetworów owocowo-warzywnych i wyrobów czekoladowych.

Roczny ramowy plan kontroli na 2011 r. przewiduje nieznaczny wzrost liczby czynności kontrolnych wykonywanych przez IJHARS, przy czym będą one obejmować wybrane produkty w danej grupie towarowej. Koncentracja taka pozwoli na bardziej szczegółowe sprawdzenie tych artykułów, w przypadku których, w latach poprzednich, stwierdzano najwięcej nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej. Kontrola obejmie także produkty najczęściej wybierane przez konsumentów oraz istotne ze względów żywieniowych.

Część kontroli realizowanych w 2011 r. uwzględniac będzie wszystkie aspekty jakości handlowej, natomiast niektóre skoncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z prawidłowością znakowania. Na utrzymujący się wysoki poziom nieprawidłowości w tym zakresie wskazują wyniki kontroli znakowania żywności z lat poprzednich. Podobnie jak w 2010 r. kontrole obejmą prawidłowość umieszczania na etykietach oraz opakowaniach produktów żywnościowych, wszystkich niezbędnych informacji, a także sprawdzenie czy znakowanie produktów nie wprowadza konsumenta w błąd, co do charakterystyki produktu lub nie sugeruje, że środek spożywczy posiada specjalne właściwości.

Istotnym aspektem wszystkich kontroli przeprowadzanych przez IJHARS będzie przeciwdziałanie wprowadzaniu do obrotu zafałszowanych artykułów rolno-spożywczych, tj. takich produktów:

- ▶ których skład jest niezgodny z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ w których zostały wprowadzone zmiany, w tym dotyczące oznakowania, mające na celu ukrycie ich rzeczywistego składu lub innych właściwości, jeżeli niezgodności te lub zmiany w istotny sposób naruszają interesy konsumentów.

Ochrona produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi

Zadania zaplanowane na 2011 r. obejmować będą zarówno kontrolę przestrzegania przez producentów przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego jak i ochronę produktów wytworzonych metodami ekologicznymi. Działania te realizowane będą poprzez:

- ▶ zwiększenie liczby kontroli w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną, przeprowadzanych u producentów wytwarzających żywność metodami ekologicznymi,
- ▶ sprawdzanie w trakcie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wybranych grup towarowych, czy produkty konwencjonalne nie zostały bezprawnie oznakowane słowami i/lub znakami zastrzeżonymi dla produktów rolnictwa ekologicznego,
- ▶ kontrolę producentów, którzy w nazwie firmy, nazwie produktu, znaku towarowym lub innych elementach oznakowania artykułu rolno-spożywczego wykorzystują określenia *ekologiczny*, *bio*, *eko*, celem sprawdzenia zasadności ich stosowania,

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym prowadzone będą przez IJHARS audyty i kontrole w zakresie:

- ▶ stosowania przez jednostki certyfikujące procedur kontrolnych, posiadania środków technicznych, prawidłowości sporządzania dokumentów dotyczących kontroli oraz kwalifikacji osób prowadzących kontrole,

- ▶ sprawdzenia u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące; kontrole sprawdzające wykonywane będą w gospodarstwach rolnych, w przetwórnich w podmiotach prowadzących działalność w zakresie zbioru roślin dziko rosnących i ich części oraz u importerów produktów ekologicznych.

Ponadto, w 2011 r. kontynuowane będzie zadanie z zakresu organizacji egzaminów dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego. Przepisy o rolnictwie ekologicznym od 2011 r. zobowiązują jednostki certyfikujące do przeprowadzania kontroli wyłącznie za pośrednictwem osób z uprawnieniami inspektora rolnictwa ekologicznego.

Intensyfikacja działań w zakresie systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych

W 2011 r. działania IJHARS w zakresie systemu ochrony produktów posiadających chronione nazwy i oznaczenia geograficzne oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności koncentrować się będą na zagadnieniach związanych z:

- ▶ przeprowadzaniem kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących – czynności kontrolne obejmą wszystkie jednostki certyfikujące, pomimo, że niektóre w 2011 r. mogą jeszcze nie rozpocząć działalności w zakresie kontroli i certyfikacji produktów posiadających ChNP, ChOG i GTS; w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi zaplanowano również sprawdzenie prawidłowości kontroli dokonanych przez jednostki poprzez przeprowadzenie kontroli sprawdzających u producentów truskawki kaszubskiej, miodu kurpiowskiego i wiśni nadwiślańskiej,
- ▶ ochroną zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG lub GTS – priorytetem IJHARS na 2011 r. będzie kontrola artykułów rolno-spożywczych klasy Premium, w tym produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS; kontynuowane będą również działania mające na celu eliminowanie z obrotu produktów bezprawnie wykorzystujących renomę zarejestrowanych nazw, w tym

- między innymi przy współpracy z UOKiK i innymi organami zaangażowanymi w ochronę produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS,
- ▶ działaniami informacyjnymi w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności – zadania w tym zakresie obejmą:
    - organizację spotkań z producentami,
    - szkolenia dla inspektorów przeprowadzających kontrolę zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją; przygotowanie inspektorów do kontroli jest sprawą priorytetową ze względu na przewidywaną rejestrację kolejnych, nowych nazw polskich produktów, a tym samym wzrost liczby kontroli,
    - przygotowywanie publikacji podejmujących tematykę związaną z systemem chronionych nazw i oznaczeń geograficznych,
    - współpracę z innymi państwami UE w zakresie wymiany informacji i doświadczeń na temat kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych.

Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

Ważnymi zadaniami IJHARS w 2011 r. na forum międzynarodowym będą:

- ▶ aktywny udział pracowników w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, niezbędny do prawidłowej realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi;
- ▶ realizacja zadań związanych z przygotowaniem do objęcia przez Polskę Prezydencji w Radzie UE;
- ▶ sprawne przejście Prezydencji oraz przewodnictwo w Radzie UE w drugiej połowie 2011 r., w tym:
  - organizacja i prowadzenie 6 posiedzeń Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli przygotowujących państwa członkowskie UE do udziału w sesjach Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO i jej komitetów,

- organizacja spotkań koordynacyjnych państw członkowskich UE „on the spot”, prowadzonych 1–2 razy dziennie podczas każdej sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO i jej komitetów na całym świecie,
- organizacja, prowadzenie i/lub aktywny udział w innych spotkaniach organizowanych podczas plenarnych sesji KKŻ FAO/WHO, w tym: spotkaniach negocjacyjnych z grupą państw wysokoprymrowionych QUAD (UE, USA, Australia, Kanada, Nowa Zelandia) oraz z wybranymi grupami państw np. CCNEA, CCASIA, ASEAN, a także w spotkaniach z przewodniczącymi komitetów KKŻ FAO/WHO i spotkaniach fizycznych grup roboczych pracujących podczas obrad sesji;
- reprezentowanie wspólnych stanowisk państw członkowskich UE na następujących 5 sesjach KKŻ FAO/WHO i jej komitetów: Komitetu Wykonawczego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji, Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych, Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Higieny Żywności.

Ponadto, GIJHARS w 2011 r. będzie kontynuował realizację zadań wynikających z pełnienia funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy oraz wspieranie Przewodniczącego CCEURO.

Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2011 r. będzie głównie terminowe wykonanie planów kontroli określonych na rok kontrolny 2010/2011 i 2011/2012. Zakres tematyczny kontroli planowych przewidzianych do realizacji w I połowie 2011 r. obejmować będzie następujące mechanizmy Wspólnej Polityki Rolnej:

- ▶ Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE,

- ▶ Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- ▶ Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw,
- ▶ Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku,
- ▶ Interwencyjny zakup i sprzedaż masła.

Stały wzrost liczby planowych kontroli ex-post realizowanych przez IJHARS w kolejnych latach, w tym głównie obciążający inspektorów WIJHARS w Warszawie (ze względu na znaczącą liczbę beneficjentów z terenu województwa mazowieckiego) wskazuje, że działaniami priorytetowymi w 2011 r. będzie:

- ▶ wzmocnienie potencjału kadrowego inspektorów realizujących kontrolę ex-post, w tym głównie inspektorów WIJHARS w Warszawie, poprzez udział w szkoleniach,

spotkaniach, naradach przygotowujących do wykonania tych kontroli,

- ▶ przeprowadzenie szkoleń odnośnie funkcjonowania nowych mechanizmów WPR, w zakresie których IJHARS przeprowadzać będzie czynności określone w planie kontroli ex-post na rok kontrolny 2011/2012,
- ▶ współpraca z pozostałymi instytucjami zaangażowanymi w system kontroli ex-post w Polsce w zakresie udziału w pracach grup oraz zespołów roboczych z zamiarem usprawnienia funkcjonowania i wymiany informacji o systemie kontroli ex-post,
- ▶ przygotowanie merytorycznych szkoleń, warsztatów i spotkań przedkontrolnych dla inspektorów WIJHARS upoważnionych do przeprowadzania kontroli ex-post i pracowników Biura Kontroli Ex-post GIJHARS w zakresie dotyczącym kontroli ex-post.

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli planowych w 2010 roku

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW MLECZNYCH											
II. kw.	wszystkie WIJHARS	mleko, śmietana, śmietanka,	88	314	313	22	378	2,9	14,4	13,6	18,3
III. kw.	wszystkie WIJHARS	masło, mleczne napoje fermentowane, sery twarogowe, serki smakowe, sery podpuszczkowe, serki topione	75	261	261	10	315	3,4	18,4	0,0	20,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO											
II. kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy drobno i średniorozrobione (kielbasa biała) produkty blokowe	102	362	356	-	386	0,0	10,7	-	46,9
IV. kw.	wszystkie WIJHARS	wędzonki, kielbasy suche i podsuszane	101	408	391	-	435	2,9	12,3	-	32,9
		Surowce sojowe-GMO		31	31		31	0,0	0,0		0,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW RYBNYCH											
I. kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Olsztyn, Szczecin	ryby mrożone glazurowane, marynaty rybne, konserwy rybne	27	107	110	-	128	0,0	20,0	-	25,8
III. kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Olsztyn, Szczecin	konserwy, ryby wędzone i solone	38	140	132	-	144	0,7	17,4	-	11,1
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ OLIIWY Z OLIVEK											
I. kw.	Gdańsk, Kraków, Poznań, Warszawa	oliwa z oliwek	4	-	10	-	12	-	0,0	-	8,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MIĘSA DROBIOWEGO, W TYM KONTROLA WODY WCHŁONIĘTEJ ORAZ KONTROLA ZNAKOWANIA PRZETWORÓW DROBIOWYCH											
I. kw.	wszystkie WIJHARS	tuszki kurcząt, przetwory drobiowe	70	215	35	-	220 114	0,0	5,7	-	24,1 27,2
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW ZBOŻOWYCH											
II. kw.	wszystkie WIJHARS	mąka, kasze, płatki śniadaniowe, musli z owocami	122	262	262	-	283	0,0	19,1		25,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PIWA											
II. kw.	Wszystkie z wyłączeniem WIJHARS we Wrocławiu	Piwo	27	-	77	-	106	-	23,4	-	43,4
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA NAWOZÓW WPROWADZANYCH DO OBROTU											
II. kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Opole, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław	wszystkie rodzaje nawozów	41	-	-	-	210	-	-	-	23,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ SOKÓW I NAKTARÓW											
II. kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	sok jabłkowy i z owoców cytrusowych	21	42	42	-	78	0,0	7,1	-	74,4

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW OWOCOWO-WARZYWNYCH											
III. kw.	wszystkie WIJHARS	dżemy, galaretki, marmolady i powidła, marynaty, sałatki ziarno kukurydzy (surowiec) – GMO	89	247	247	-	311	4,9	10,5	-	46,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH											
III. kw.	wszystkie WIJHARS	wyroby gotowe z mięsa i podrobów, pierogi surowce sojowe – GMO	125 GMO-10	270	276	-	366	3,3	15,2	-	48,6
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW CIASTKARSKICH											
IV. kw.	wszystkie WIJHARS	herbatniki, sucharki, wafle	75	146	129	-	184	0,7	7,8	-	29,3
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA WYBRANYCH GRUP ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH											
I. kw.	wszystkie WIJHARS	napoje bezalkoholowe	54	-	-	-	247	-	-	-	32,8
		fermentowane napoje winiarskie	21	-	-	-	114	-	-	-	18,4
		kawa	17	-	22	-	56	-	0,0	-	26,8
		herbata i herbatki owocowe	22	-	-	-	154	-	-	-	22,7
IV. kw.	wszystkie WIJHARS z wyjątkiem Opola	wyroby piekarskie (pieczywo, pieczywo cukiernicze i bułka tarta)	150	-	-	-	476	-	-	-	48,5
		makaron	68	52	52	-	194	1,9	28,8	-	51,0
		przyprawy	47	-	-	-	201	-	-	-	28,4
		koncentraty spożywcze	22	-	-	-	94	-	-	-	17,0
		jaja	64	-	-	-	440	-	-	-	12,5
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRODUKTÓW POSIADAJĄCYCH ZNAK POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOŚĆ											
I. kw.	wszystkie WIJHARS (z wyjątkiem WIJHARS w Opolu)	przetwory mleczne	7	39	39	3	39	0	28,2	0	69,2
		piwo	2	9	9	-	10	0	0	-	40,0
		kawa	2	2	2	-	2	0	0	-	50,0
		herbatki	2	2	2	-	3	0	0	-	0,0
		pieczywo, wyroby ciastkarskie i bułkę tartą	3	12	12	-	10	0	0	-	90,0
		makaron	1	2	2	-	2	0	0	-	50,0
		miód	1	3	3	-	5	0	0	-	100,0
		koncentraty spożywcze	2	1	1	-	4	0	0	-	0,0
		przetwory owocowo-warzywne	6	32	32	-	31	0	0	-	16,1
		majonez	2	5	5	-	5	0	0	-	0,0
		musztarda	2	2	2	-	2	0	0	-	0,0
		wyroby cukiernicze	2	21	21	-	21	0	0	-	28,6
		przetwory z mięsa czerwonego	8	37	37	-	37	0	0	-	5,4
		mięso drobiowe i jego przetwory	4	28	28	-	28	0	3,6	-	17,9
		wyroby garmażeryjne	5	36	36	-	36	0	5,6	-	8,3

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
					Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW								
I. kw.	wszystkie WIJHARS	owoce cytrusowe, kiwi, winogrona, jabłka, cebula, marchew, seler korzeniowy, pietruszka korzeniowa, kapusta głowiasta	244	76	2786	2786	3,1	22,5
III. kw.		brzoskwinie i nektaryny, truskawki, śliwki, gruszki, maliny, papryka, pomidory, pieczarki, ogórki, sałata i endywia, brokuły, kalafior, pomidory GMO	131	60	1049	1049	1,3	18,9
IV. kw.		ziemniaki (w tym GMO)	23	30	33 GMO – 43	34	0,0 GMO – 0,0	29,4

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MAJONEZÓW I SOSÓW MAJONEZOWYCH											
III. kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdynia, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Olsztyn, Poznań, Warszawa, Wrocław	majonezy, sosy majonezowe	21	50	50	-	58	0,0	16,0	-	20,7
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MIODU											
III. kw.	Bydgoszcz, Gdynia, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Warszawa	miód pszczeleli	14	44	44	-	47	0,0	31,8	-	66,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PIECZYWA CHRUPKIEGO, MACY I WAFLI RYŻOWYCH											
IV. kw.	Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Warszawa, Wrocław	Pieczywo chrupkie, maca, wafle ryżowe i kukurydziane czyste lub z dodatkiem	16	80	80	-	84	0,0	2,5	-	42,9
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ JAKOŚCI HANDLOWEJ MROŻONEK											
IV. kw.	Białystok, Bydgoszcz, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Wrocław	zupy warzywne, warzywa na patelnie, mrożone drugie dania typu mieszanki warzywne z mięsem, ryżem i innymi dodatkami	23	85	85	-	90	0,0	27,1	-	32,2
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ TŁUSZCZÓW DO SMAROWANIA, INNYCH NIŻ TŁUSZCZE MLECZNE Z DODATKIEM MASŁA JAKO JEDYNEGO ŹRÓDŁA TŁUSZCZU MLECZNEGO											
IV. kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdynia, Katowice, Kielce, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa	tłuszcze do smarowania (m.in. margaryny, miksy) inne niż tłuszcze mleczne, z dodatkiem masła jako jedyne źródła tłuszczu mlecznego	18	12	12	-	20	0,0	25,0	-	55,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRODUKTÓW POSIADAJĄCYCH ZNAK POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ											
III. kw.	Bydgoszcz, Gdańska, Katowice, Lublin, Łódź, Poznań, Szczecin, Wrocław, Zielona Góra	przetwory mleczne	11	16	16	-	18	0,0	25,0	0	25,0
		przetwory z mięsa czerwonego	2	4	4	-	3	0,0	0,0	-	25,0
		przetwory z mięsa drobiowego	1	2	2	-	2	0,0	0,0	-	50,0
		wyroby garmazeryjne	1	1	1	-	1	0,0	0,0	-	0,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli doraźnych zleconych przez wojewódzkich inspektorów

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych podmiotów	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii, które objęto kontrolą w zakresie*			Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*		
					O	F	Z	O	F	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH										
I. kw.	wszystkie WIJHARS (z wyjątkiem WIJHARS w Warszawie)	wyroby piekarskie (pieczywo mieszane, pszenne, żytnie, bułka tarta), mięso i jego przetwory, wyroby garmażeryjne (pierogi, krokiety, paszteciki, wyroby w galarecie), jaja, sosy (sos czosnkowy, majonez, musztarda, keczup), przetwory owocowo-warzywne (rodzynki, przetwory z jabłek), koncentraty spożywcze (flaczki, grochówka), zioła i przyprawy, drób (mięso i wyroby z indyka), miód, ryby (wędzone, mrożone, konserwy), świeże owoce i warzywa (jabłka, owoce cytrusowe), tłuszcz zwierzęcy (smalec), wyroby ciastkarskie, ziemniaki (chipsy)	171	48,8	260	45	405	0,0	17,8	34,3
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA – UŻYWANIE CHRONIONEJ NAZWY POCHODZENIA										
I. kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków	rogal świętomarciński	7	14,3	0	0	1	0,0	0,0	50,0
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW										
I. kw.	Bydgoszcz, Łódź, Szczecin, Zielona Góra	nawozy	4	50	12	14	43	0,0	35,4	72,0
KONTROLA PRZEKAZYWANIA KWARTALNYCH I ROCZNYCH INFORMACJI O LICZBIE UZYSKANYCH TUSZ WOŁOWYCH LUB WIEPRZOWYCH										
I. kw.	Kielce, Lublin, Opole, Zielona Góra	pótlusze zwierząt rzeźnych	21	90,5	0	0	0	0,0	0,0	0,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych podmiotów	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii, które objęto kontrolą w zakresie*			Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*		
					O	F	Z	O	F	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH										
II. kw.	wszystkie WIJHARS	wyroby piekarskie (pieczywo mieszane, pszenne, żytnie, bułki pszenne, bułka tarta), mięso i jego przetwory, wyroby garmażeryjne (pierogi, krokiety), jaja, sosy (musztarda ostra), przetwory owocowo-warzywne (przetwory z jabłek), przetwory drobiowe, ryby i ich przetwory (tuńczyk w kawalkach), świeże owoce i warzywa (jabłka, owoce cytrusowe, cebula), wyroby ciastkarskie (ciastka), napoje alkoholowe (piwo), napoje bezalkoholowe (napoje gazowane, napoje niegazowane), oliwa (oliwa extra Vergine), masło (masło ekstra), owoce mrożone (truskawki), zboża (mąka, kasza jęczmienna, kasza gryczana)	274	47,1	889	47	1.143	2,8	12,8	23,1
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW										
II. kw.	Łódź, Wrocław	nawozy	2	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
KONTROLA PRZEKAZYWANIA KWARTALNYCH I ROCZNYCH INFORMACJI O LICZBIE UZYSKANYCH TUSZ WOŁOWYCH LUB WIEPRZOWYCH										
II. kw.	Gdańsk, Kielce, Opole, Zielona Góra	półtusze zwierząt rzeźnych	7	57,1	0	0	0	0,0	0,0	0,0
KONTROLA W RAMACH NADZORU NAD KALSYFIKACJĄ TUSZ W SYSTEMIE EUROP – REKONTROLA										
II. kw.	Bydgoszcz	półtusze zwierząt rzeźnych	2	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych podmiotów	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii, które objęto kontrolą w zakresie*			Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*		
					O	F	Z	O	F	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH										
III. kw.	wszystkie WIJHARS	wyroby piekarskie (pieczywo mieszane, pszenne, żytnie, bułka tarta), mięso i jego przetwory, wyroby garmażeryjne (pierogi), jaja, przetwory owocowo-warzywne (soki), zioła i przyprawy, drób (filety z kurczaka), ryby (marynaty i konserwy rybne), świeże owoce i warzywa (papryka, pieczarki, ogórki, kalafior), zboża (kasza jęczmienna), wino (wino gronowe), rośliny strączkowe (fasola biała), owoce i warzywa mrożone, mleko i jego przetwory (serki topione, serki twarogowe, mleko), cukier (cukierki czekoladowe, cukierki), napoje bezalkoholowe (kwas chlebowy, lemoniada, tonik, napoje niegazowane)	211	39,8	425	39	615	0,0	15,4	22,4
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA – UŻYWANIE CHRONIONEJ NAZWY POCHODZENIA										
III. kw.	Kraków	oscypek , bryndza podhalańska, bryndza sądecka, redykołka	16	93,8	10	1	2	0,0	100,0	0,0
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW										
III. kw.	Kielce, Opole, Zielona Góra	nawozy	8	0,0	6	4	8	0,0	0,0	0,0
KONTROLA PRZEKAZYWANIA KWARTALNYCH I ROCZNYCH INFORMACJI O LICZBIE UZYSKANYCH TUSZ WOŁOWYCH LUB WIEPRZOWYCH										
III. kw.	Kielce, Opole,	półtusze zwierząt rzeźnych	6	100,0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
NADZÓR NAD RZECZOZNAWCAMI										
III. kw.	Bydgoszcz	nadzór nad rzeczoznawcami	4	0,0	1	1	1	0,0	0,0	0,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych podmiotów	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii, które objęto kontrolą w zakresie*			Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*		
					O	F	Z	O	F	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH										
IV. kw.	wszystkie WIJHARS	wyroby piekarskie (pieczywo mieszane, pszenne, żytnie, bułka tarta), mięso i jego przetwory, wyroby garmażeryjne, jaja, przetwory owocowo-warzywne, drób (filety z kurczaka, parówki), ryby (marynaty, konserwy rybne, ryby mrożone), świeże owoce i warzywa, zboża (mąka, makaron), mrożonki (lody), mleko i jego przetwory (serki topione, mleko), napoje alkoholowe (piwo), wyroby spirytusowe (wódka), chmiel, miód, grzyby suszone, świeże owoce i warzywa	200	48,0	761	25	830	4,2	24,0	12,9
KONTROLA ZGODNOŚCI PROCESU PRODUKCJI ZE SPECYFIKACJĄ										
IV. kw.	Kraków	zgodność procesu produkcji kielbasy liseckiej ze specyfikacją	4	75,0	0	0	3	0,0	0,0	100,0
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW										
IV. kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Wrocław	nawozy	8	0,0	2	2	5	0,0	0,0	0,0
KONTROLA PRZEKAZYWANIA KWARTALNYCH I ROCZNYCH INFORMACJI O LICZBIE UZYSKANYCH TUSZ WOŁOWYCH LUB WIEPRZOWYCH										
IV. kw.	Kraków, Szczecin, Rzeszów, Warszawa	półtusze zwierząt rzeźnych	13	15,4	0	0	0	0,0	0,0	0,0
NADZÓR NAD RZECZOZNAWCAMI										
IV. kw.	Bydgoszcz	nadzór nad rzeczoznawcami	1	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0

* O – badań organoleptycznych
 F – badań fizykochemicznych
 M – badań mikrobiologicznych
 Z – znakowania

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Województwo Dolnośląskie

Wojewódzki Inspektor Bogusław Stec
ul. Ofiar Oświęcimskich12
50-069 Wrocław
tel. (071) 346-08-84
fax (071) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel./fax (75) 771-97-37

Oddział Międzylesie

ul. Kolejowa 9
57-530 Międzylesie
tel./fax (074) 812-59-43

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Marek Szczygielski
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (052) 322-87-10
fax (052) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Województwo Lubelskie

Wojewódzki Inspektor Marian Jaworski
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (081) 532-06-15
fax (081) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Kolejowa 21
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (083) 343-85-54, 343-33-30
wijharsbiala@interia.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Inspektor Bogdan Karwowski
ul. Boh. Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (068) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Radzieckich 47
69-110 Rzepin
tel./fax (095) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Inspektor Tomasz Fraszka
ul. Gdańska 38
90-730 Łódź
tel./fax (042) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata Kozień
ul. Św. Sebastiana 9
31-049 Kraków
tel. (012) 623-30-50
fax (012) 623-30-55
wikrakow@ijhars.gov.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Inspektor Krzysztof Muszyński
ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (022) 654-01-80
fax (022) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Pawłowicz
ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (077) 454-31-18
sekretariat@ijhars.opole.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Inspektor Jerzy Wiśniewski
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (017) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (016) 628-44-60

Oddział Krosno

ul. Bieszczadzka 1
38-400 Krosno
tel./fax (013) 437-28-79

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Inspektor Bohdan Goss
ul. Młynowa 1
15-404 Białystok
tel. (085) 747-97-40
tel./fax (085) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Tadeusz Gniazdowski
ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (058) 660-55-30
fax (058) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Inspektor Lesław Skorupski
ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (032) 351-11-61
fax (032) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Inspektor Marzena Furmanek
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (041) 362-69-64/65
fax (041) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Inspektor Ryszard Piórkowski
ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (089) 535-90-48, 527-44-64
fax (089) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Inspektor Mirosława Mruk
pl. Wolności 17
61-739 Poznań
tel. (061) 851-03-45
fax (061) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Romaniuk
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (091) 434-56-66, 430-32-72
fax (091) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Wydział Kontroli Obrotu z Zagranicą

ul. Kopernika 5/2
70-241 Szczecin
tel. (091) 489-22-36, 488-01-31
fax (091) 488-01-30

Laboratoria specjalistyczne Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Akredytacje PCA: AB 370
Kierownik: Magdalena Świdarska
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
(061) 867-90-34
(061) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Akredytacje PCA: AB 775
Kierownik: Renata Wojtysiak
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
(081) 743-81-01
(081) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Akredytacje PCA: AB 705
Kierownik: Leszek Arciuch
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
(085) 653-78-55, (085) 653-78-50
(085) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Szczecinie

Akredytacje PCA: AB 706
Kierownik: Irena Kuc
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
(091) 430 33-24, 434-44-56
(091) 430-32-71
labszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Akredytacje PCA: AB 285
Kierownik: Joanna Olszewska-Siemaszkó
Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
(058) 660-75-20
(058) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Bydgoszczy

Akredytacje PCA: AB 711
Kierownik: Julita Dobrowolska
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
(052) 322-99-27
labbydgoszcz@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Akredytacje PCA: AB 704
Kierownik: Adam Kaleta
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
(041) 332-70-84
(041) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie

Akredytacje PCA: AB 575
Kierownik: Jerzy Szczepański
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
(017) 864-22-57
labrzeszow@ijhars.gov.pl

IJHARS

